

Rapport

Middelen voor het Vlaams economisch instrumentarium binnen begroting

Brussel, 29 september 2014

Middelen voor en impact van het Vlaams economisch instrumentarium binnen begroting (eigen initiatief)

Goedkeuring raad: 29 september 2014

Inhoud

1.	Overzicht	5
2.	Het Agentschap Ondernemen en het Fonds voor Flankerend Economisch Beleid	6
3.	Het Hermesfonds	8
3.1.	Ontvangsten en uitgaven	8
3.2.	Vastleggingen en vereffeningen voor economische instrumenten naar bestemming	10
3.3.	Balans en Resultatenrekening.....	12
4.	Overzicht middelen economisch instrumentarium	15
4.1.	Bedrijven door de crisis helpen	15
4.1.1.	Toekenning rentetoeelage in het kader van hinder door openbare werken (2007-....).....	15
4.1.2.	Bedrijfsbeëindiging binnenvaart (1997-2004)	16
4.2.	Meer en sterker ondernemerschap	16
4.2.1.	Steun voor ondernemerschap en de KMO-portefeuille	16
4.2.2.	Initiatieven ter bevordering van het ondernemerschap inclusief de ‘oproep ondernemerschap’ en de toekenning van ‘ad hoc subsidies’	22
4.2.3.	Initiatieven ter bevordering van het ondernemerschap in het onderwijs (2003-....).....	24
4.2.4.	Ondernemingsplanwedstrijden organiseren en beheren (2002-....).....	25
4.2.5.	Uitgaven voor de aanleg van bedrijventerreinen en voor de her-ingebruikname van industriële sites – subsidies voor bedrijfsgebouwen.....	26
4.2.6.	Peterschapsprojecten (1997-....).....	27
4.2.7.	Project bedrijfsvriendelijke gemeente	28
4.2.8.	Business Angel Networks (2002-....).....	29
4.2.9.	Projecten in het kader van gebiedsgerichte partnerschappen en/of het Vlaams ruimtelijk economisch beleid (2001-....).....	29
4.2.10.	Overheidsopdrachten beleidsgericht onderzoek en beleidsinitiatieven – Verwerven van regio specifieke informatie (2005-....)	31
4.2.11.	Bevorderen van het ondernemerschap via mediaoproep (2010)	31
4.2.12.	Overige initiatieven die moeten leiden tot “Meer en sterker ondernemerschap”	31
4.3.	Een meer groene economie	32
4.3.1.	Ecologiesteun in toepassing van het decreet betreffend het economisch ondersteuningsbeleid en Ecologiesteun voor roetfilters en EURO V motoren (2004-....).....	32
4.3.2.	Overige maatregelen om te komen tot een meer groene economie	34
4.4.	Meer groeiende ondernemingen	35
4.4.1.	Economische investeringssteun / Expansiesteun (tot 2003).....	35
4.4.2.	Investeringssteun aan KMO’s in toepassing van het decreet betreffende het economisch ondersteuningsbeleid (‘groeipremie’, 2003-2009).....	38
4.4.3.	Investeringssteun aan grote ondernemingen in toepassing van het decreet betreffende het economisch ondersteuningsbeleid (2004-....).....	39
4.4.4.	Investeringssteun binnenscheepvaart (1998-2004).....	40
4.4.5.	Overige maatregelen m.b.t. doelstelling “meer groeiende ondernemingen” ...	41
4.5.	Een meer innovatieve en kennisintensieve economie	41
4.5.1.	Projecten kaderend in het Nieuw Industrieel Beleid.....	41
4.5.2.	Overdrachten aan IWT ter betaling van de Vlaamse excellentiepolen (2003-2008).....	41

4.5.3.	Overdrachten aan IWT ter uitvoering van het project ‘Generaties’ (2009-...).	42
4.5.4.	Economisch overheidsinitiatief (2002-2007)	42
4.6.	Beheer van strategische projecten	42
4.6.1.	Inkomensoverdrachten aan bedrijven en financiële instellingen (EFRO & Interreg)	42
4.6.2.	Deelname aan het Enterprise Europe Network (EEN)	44
4.6.3.	Subsidie aan het Vlaams Kenniscentrum Water (VLAKWA)	44
4.6.4.	Subsidie aan het MIC	45
4.7.	Beheer van bijzondere opdrachten	45
4.7.1.	KMO-IT	45
4.7.2.	Subsidies Design Vlaanderen	45
4.7.3.	Flanders DC/FFI	45
4.7.4.	Screen Flanders	45
4.7.5.	Impulsloket Flanders’ Care	46
4.8.	Beheer van andere uitgaven passend in het sociaal, economisch en regionaal beleid van de Vlaamse Regering	46
4.8.1.	Werkingsuitgaven, gedeeltelijk ter cofinanciering van Europese uitgaven en ter dekking van de beheersvergoeding aan derden - Uitgaven passend in het sociaal, economisch en regionaal beleid van de Vlaamse regering	46
4.8.2.	Beheersvergoeding aan PMV ter betaling van de beheersvergoeding van de verschillende maatregelen	47
4.8.3.	Beheersvergoeding PMV in het kader van de winwinlening	47
4.8.4.	Belastingvermindering PMV in het kader van de winwinlening	47
4.8.5.	Verliesfinanciering waarborgregeling – groene waarborg	47
4.8.6.	Zelfstandige Kinderopvang	48
4.8.7.	Duurzaam ondernemen (2003)	48
4.8.8.	Steunpunt Economie (2002-2006)	48
4.9.	Overige steunmaatregelen	48
4.9.1.	Historische maatregelen ter faciliteren van de omgevingsfactoren	48
4.9.2.	Bijzondere opdrachten en projecten	49
5.	Conclusies	52
5.1.	VAK, VEK, vastleggingen en vereffeningen	52
5.2.	Belangrijkste instrumenten	52
Bijlage1:	Vastleggingen op het Hermesfonds volgens ESR-uitvoeringsrekening, 2002-2013	55
Bijlage2:	Vereffeningen op het Hermesfonds volgens ESR-uitvoeringsrekening, 2005-2013	60
Bijlage3:	Balans en resultatenrekening Hermesfonds, 2002-2012	64

1. Overzicht

Dit rapport analyseert het economisch overheidsinstrumentarium binnen de begroting van het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie. We focussen hierbij op de middelen binnen het Fonds voor Flankerend Economisch Beleid ('*Hermesfonds*'), het belangrijkste instrument voor het reguliere economische beleid. Doelstelling van dit rapport is een kijk te geven op de beschikbare beleidsinstrumenten voor economisch beleid, hun evolutie en gebruik, en hun weerslag op de Vlaamse begroting. Deze nota gaat niet verder in op andere entiteiten binnen het beleidsdomein EWI, zoals daar zijn:

- Het Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT), een EVA:
 - Deze entiteit heeft als kernopdracht het stimuleren van innovatie in Vlaanderen. Naast dienstverlening aan Vlaamse bedrijven (zoals ondersteuning van technologietransfer, partner search, deelname aan Europese projecten) en een coördinatieopdracht (samenwerking tussen innovatieactoren) voorziet het IWT ook financiële steun aan innovatieve projecten.
 - Deze financiële steun focust op O&O-projecten van bedrijven en op strategisch, individueel en collectief onderzoek (zoals doctoraatsstudies). De doelgroep van het IWT zijn (naast onderzoeksinstellingen) dus de O&O-intensieve bedrijven.
- De Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO), een instelling van openbaar nut type B.
- Het Agentschap Plantentuin Meise, een EVA, beheert de Plantentuin in Meise, en wordt vanaf 2014 opgenomen in de Vlaamse begroting.
- De Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie (VRWI) is de strategische adviesraad voor de beleidsdomeinen wetenschap en innovatie.
- De Herculesstichting staat in voor de selectie en subsidiëring van middelzware en zware onderzoeksinfrastructuur aan de universiteiten, strategische onderzoekscentra (SOC's) en instellingen voor post-initieel onderwijs.
- Het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek Vlaanderen (FWO) is het belangrijkste financieringskanaal voor fundamenteel onderzoek in Vlaanderen.

2. Het Agentschap Ondernemen en het Fonds voor Flankerend Economisch Beleid

Het Agentschap Ondernemen (AO) ontstond, in haar huidige vorm, in 2009 uit een fusie van het Agentschap Economie en het Vlaams Agentschap Ondernemen. Het AO is een intern verzelfstandigd agentschap (IVA) zonder rechtspersoonlijkheid dat tot het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) behoort. De centrale taak van het agentschap is de uitvoering en operationele voorbereiding van het Vlaams economisch beleid.

De strategische en operationele doelstellingen van het AO worden gespecificeerd in de beheersovereenkomst. De missie is het ondernemerschap aanmoedigen en bijdragen tot de ontwikkeling ervan. Hierbij ondersteunt het Agentschap de ondernemingen in de uitbouw van een goede concurrentiepositie en bij de constructie van stimulerende omgevingsfactoren. Daarnaast treedt ze ook op als actor die ondernemingen bijstaat met informatie en advies. Concreet zijn er 8 strategische doelstellingen, die elk gekenmerkt worden door een operationele invulling.

Strategische doelstelling	Operationele doelstellingen
Bedrijven door de crisis helpen	Bedrijven in moeilijkheden ondersteunen (preventief bedrijfsbeleid); Ondersteuning bieden in de problematiek van gefailleerden en armoede bij zelfstandigen; Informatierol over de mogelijkheden bij financiering bij een onderneming;
Meer en sterker ondernemerschap	De organisatie van een <i>ondernemingsplanwedstrijd</i> ; Ondersteuning van prestarters met informatie, advies en begeleiding; Een geïntegreerd <i>startersbeleid</i> ; Ondersteuning van starters met informatie, advies en begeleiding; Ondernemerschapsbeleid; <i>Ondernemerschapsstimulering</i> (dienstenpakket); Een verdere professionalisering van de bedrijfsvoering d.m.v. de <i>KMO-portefeuille</i> ; Een beleid gericht op bedrijfscontinuïteit; Het bevorderen van informatie-uitwisseling tussen projectuitvoerders via het <i>VON</i> ; Een beleid gericht op de versterking van de <i>detailhandel</i> in Vlaanderen; Inspanningen voor voldoende ruimte voor bedrijven in Vlaanderen en een efficiënt en duurzaam gebruik van deze ruimte.
Meer groene economie	De <i>ecologiepremie</i> ; Optimalisatie dienstenaanbod m.b.t. milieu & energie.

Middelen voor het Vlaams economisch instrumentarium binnen begroting

Meer groeiende ondernemingen	Strategische investerings- en opleidingsprojecten met de <i>strategische investerings- en opleidingssteun</i> (SIOS) en <i>Strategische Transformatiesteun</i> (STS); Een specifiek beleid voor snelgroeiende ondernemingen: de <i>gazellesprong</i> ; Aantrekken en begeleiden van buitenlandse investeerders.
Meer innovatieve en kennisintensieve economie	Vernieuwend <i>sectorbeleid</i> ; Inzetten op kennisdiffusie en vermarkten van innovaties.
Beheer van strategische projecten	Efficiënt beheer en uitvoering van <i>EFRO</i> doelstelling 2-programma's; Coördinatie Vlaamse participatie in het Interreg-programma; Informatie en ondersteuning voor Vlaamse KMO's via deelname aan het <i>Enterprise Europe Network</i> (EEN).
Beheer van bijzondere opdrachten	Initiatieven ter stimulering een interbestuurlijke samenwerking, teneinde een efficiënter en effectiever beleid te kunnen voeren voor Vlaamse ondernemingen.
Beheer van andere uitgaven passend in het sociaal, economisch en regionaal beleid van de Vlaamse Regering	Uitbouw van een middle-office in het kader van de dienstenrichtlijn; Promoten van Design en industrieel Productontwikkeling; Ondersteuning van het Brownfieldbeleid; Uitrol van een KMO-ICT programma; Ontwikkeling van acties ter ondersteuning van de kinderopvang.

Uit deze doelstellingen kunnen we de belangrijkste taken abstraheren, waarin het agentschap een rol heeft te spelen. Het gros van de uitgaven binnen het Hermesfonds zullen zich dan ook concentreren binnen deze taken. Ze zijn:

- ondernemerschap aanmoedigen
- steunmaatregelen, informatie en advies
- subsidiëring: KMO-portefeuille, ecologiepremie, strategische opleidings- en investeringssteun, steun voor hinder bij openbare werken
- organisatie van de oproep ondernemerschap, oproep peterschap, oproep brugprojecten economie-onderwijs
- steun voor bedrijventerreinen en bedrijfsgebouwen
- beheer van het EFRO-programma in Vlaanderen ter stimulering van de kennis-economie, ondernemerschap, ruimtelijk economische en stedelijke ontwikkeling
- grensoverschrijdende samenwerking, EEN ter bevordering van het internationaal zakendoen

Teneinde deze doelstellingen te realiseren werd met het decreet van 21 december 2001 een Fonds voor Flankerend Economisch Beleid opgericht (het Hermesfonds). Dit fonds met rechtspersoonlijkheid ontstond uit de fusie van de twee fondsen voor Economische Expansie en Regionale Reconversie, één voor kleine ondernemingen (FEERR-KO) en één voor middelgrote en grote ondernemingen (FEERR-MGO). De

criteria, doelstellingen en voorwaarden voor het verstrekken van steun vanuit het Hermesfonds worden beschreven in het decreet betreffende het economisch ondersteuningsbeleid van 16/03/2012¹ en 31/01/2003².

3. Het Hermesfonds

In dit hoofdstuk bespreken we kort de budgettaire middelen waarover het Hermesfonds beschikt en hun belangrijkste aanwending. We schetsen ook de weerslag van de werking van het fonds op de Vlaamse begroting.

De inkomsten van het Hermesfonds vloeien voort uit (1) een jaarlijkse dotatie ten laste van de algemene uitgavenbegroting van het Vlaams Gewest, (2) de terugbetaling van sommen die voortkomen uit de uitvoering van de taken van het Fonds, (3) de tegemoetkoming van de Europese Gemeenschap in de uitgaven van het EFRO (Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling) en (4) het eventuele saldo van het voorgaande begrotingsjaar op het Fonds.

De uitgaven van het Fonds vloeien voort uit de toepassing van de bepalingen m.b.t. het economisch ondersteuningsbeleid, studies in verband met dit ondersteuningsbeleid en elke andere uitgave die kadert in het sociaal, economisch en regionaal beleid van de Vlaamse regering. Zoals hierboven aangegeven zal een belangrijk deel van de uitgaven gaan naar subsidiëring van Vlaamse ondernemingen (KMO-portefeuille, ecologiepremies, strategische investerings- en opleidingssteun, steun voor hinder bij openbare werken...). Daarnaast is een belangrijke rol vastgelegd voor informatieverstrekking en advies aan (startende) ondernemingen en het bevorderen van grensoverschrijdende samenwerking. De gegevens die we in het vervolg van deze nota gebruiken vinden hun oorsprong in:

- de jaarverslagen van het AO (2000-2013)³
- de toelichting bij de initiële begrotingen en begrotingscontroles (2004-2014)
- de rekeningenboeken van het Rekenhof over de jaren 2001-2012 en
- de antwoorden op parlementaire vragen 137(05/01/2011), 282(01/02/2013) en 248(29/01/2013)

3.1. Ontvangsten en uitgaven

In 2012 deed het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie ruim € 1.130 mln. aan ESR-geconsolideerde uitgaven. Dit was goed voor ongeveer 4,2% van de totale Vlaamse geconsolideerde uitgavenbegroting 2012. Hiervan nam het Hermesfonds 14,1% voor zijn rekening.

¹ <http://www.agentschapondernemen.be/download/file/fid/23988>.

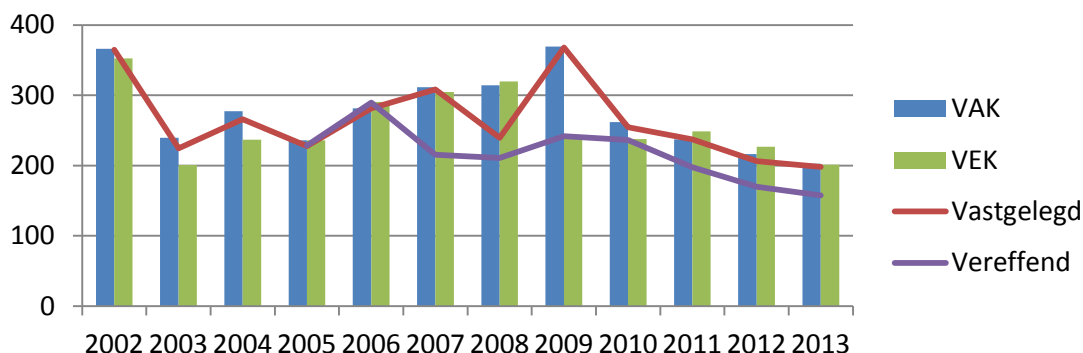
² http://www.agentschapondernemen.be/sites/default/files/documenten/ep_20030131decreet_economisch_ondersteuningsbeleid.pdf.

³ <http://www.agentschapondernemen.be/pagina/jaarverslagen>.

Figuur 1 geeft een overzicht van de totale jaarlijkse vastleggingskredieten (VAK), vereffeningkredieten (VEK)⁴ en de effectieve vastleggingen en vereffeningen van het Hermesfonds sinds de oprichting van het fonds tot en met 2013.⁵ We focussen in onze bespreking op dit moment vooral op de VAK, aangezien deze best het beleid weerspiegelen dat de Vlaamse overheid voerde. De vastleggingskredieten kenden sinds 2005 een sterke toename om in 2009 een hoogtepunt te bereiken met € 369,3 mln. Sindsdien zien we evenwel een sterke daling in de VAK tot € 202,5 mln. in 2013, een lager bedrag dan in 2003. Dit alles vertaalde zich eveneens in een lager bedrag aan effectieve vastleggingen/aangegane verbintenissen.

Een andere vaststelling die af te leiden is uit de figuur is dat tussen 2002 en 2013, de vastleggingen gemiddeld 95,9% bedroegen van de in hetzelfde jaar bij begroting voorziene vastleggingskredieten (VAK). Merk evenwel dat cijfers voor de voorbije legislatuur (2009-2013) een iets hogere benutting van 98,2% aantonen. Wat de vereffeningkredieten betreft, blijkt trouwens dat tussen 2009 en 2013 slechts 87% van de VEK effectief resulteerde in een vereffening/betaling. We komen op deze cijfers terug in de volgende paragraaf.

Figuur 1: evolutie van de vastleggingskredieten, vereffeningkredieten, vastleggingen en vereffeningen binnen het Hermesfonds, 2002-2013, in € mln.

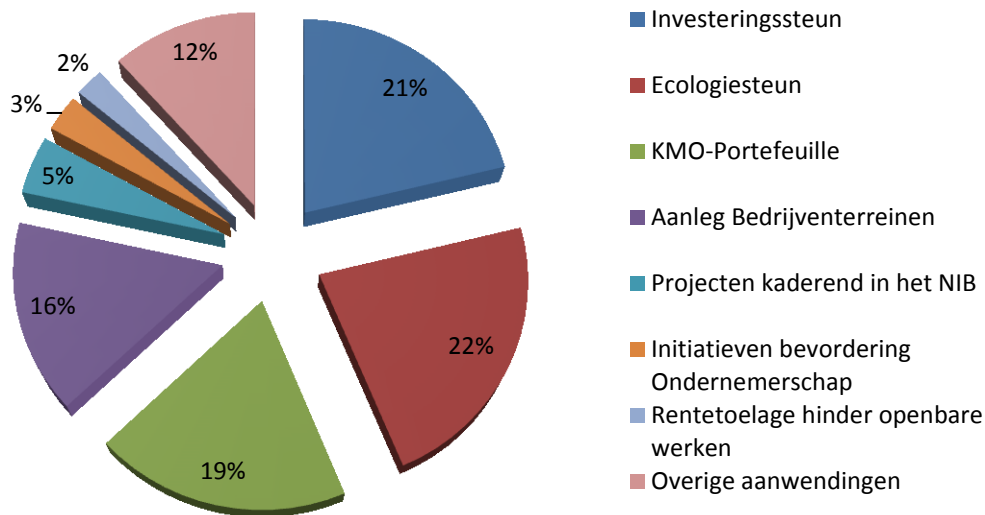
Bron: AO en boordtabellen Hermesfonds vanaf 2002: bijlage bij antwoord van Minister-President Kris Peeters op Parlementaire Vraag nr. 248 van 29 januari 2013 door mevr. Güler Turan. Zie ook Bijlage 1.

⁴ Vastleggingskredieten zijn kredieten ingeschreven in de algemene uitgavenbegroting, die weergeven voor welk bedrag tijdens het begrotingsjaar verbintenissen kunnen worden aangegaan. Vereffeningkredieten geven voor welk bedrag eerder aangegane verbintenissen kunnen worden betaald.

⁵ Voor VEK en VAK, nemen we de gegevens op van de door het parlement tijdens de laatste begrotingscontrole van het begrotingsjaar in kwestie goedgekeurde tabellen. Voor vastleggingen en bestedingen zijn de brongegevens terug te vinden in de tabellen "volume 15" die als bijlage worden toegevoegd aan de jaarrekening van het hermesfonds voor de respectieve jaren (neergelegd bij het Rekenhof). Voor de betalingen (vereffeningen) zijn er geen gegevens beschikbaar voor de jaren 2002-2004 op het niveau van de ESR-allocaties.

3.2. Vastleggingen en vereffeningen voor economische instrumenten naar bestemming

Figuur 2: Aandeel vastleggingen voor economische instrumenten in totale vastleggingen (2013)

Bron: zie Figuur 1, eigen berekeningen.

Figuur 2 geeft weer hoe de in 2013 beschikbare middelen van het Hermesfonds werden verdeeld over het economisch instrumentarium. Zo blijkt dat de belangrijkste vastleggingen gebeurd zijn voor de ecologiesteun (22%), investeringssteun (21%), steun in het kader van de KMO-portefeuille (19%), en de aanleg van bedrijventerreinen (16%). Bij de 'Overige Aanwendungen' vinden we o.a. werkingsuitgaven en beheersvergoedingen, uitgaven voor peterschapsprojecten en andere kleinere initiatieven.

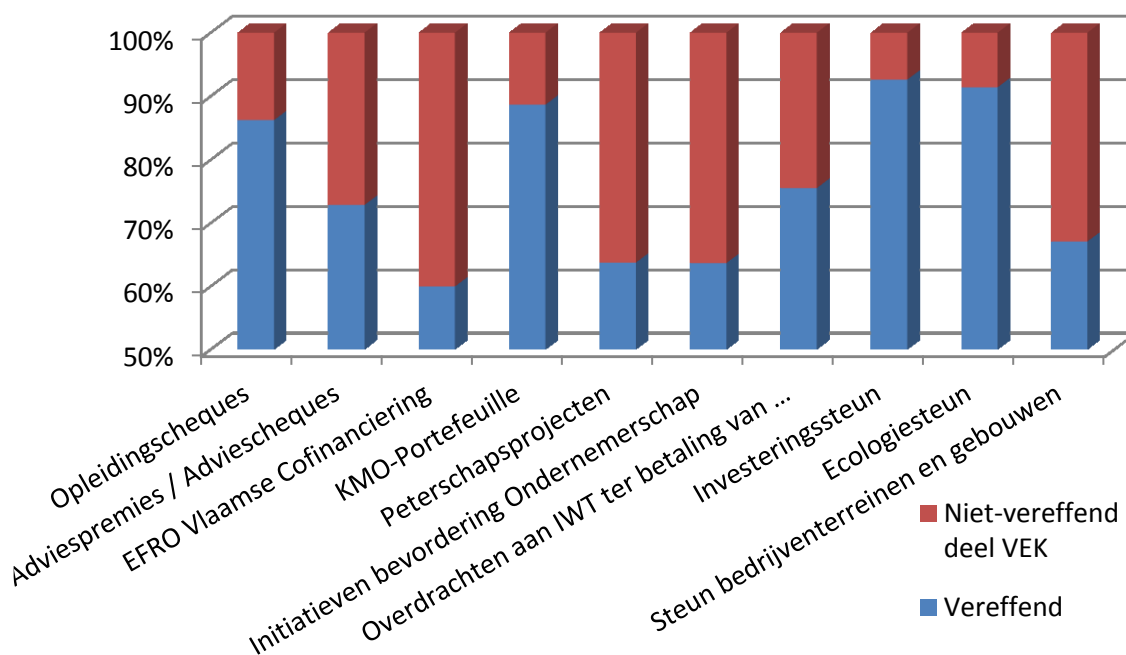
We vermeldden reeds bij de bespreking van Figuur 1 dat slechts 87% van de vereffeningkredieten en 98,2 % van de vastleggingskredieten effectief werden benut in de periode 2009-2013. Niet alle bij begroting voorziene kredieten worden namelijk effectief gebruikt (d.i. vloeien voort in effectieve vastleggingen of uitbetalingen). Enkele mogelijke theoretische redenen voor onderbenutting van betaal- en of beleidskredieten (VAK en VEK) zijn:

- moeilijk voorspelbare evolutie van uitgaven
- het op voorhand voorzien van marges
- een rem zetten op de uitgaven op het einde van het jaar (zoals blokkeringen op het eind van het jaar of het doorschuiven van betalingen naar het volgende jaar)
- minderuitgaven ten gevolge van niet of gedeeltelijk uitvoeren van beleidsdoelstellingen
- occasionele meevallers of tegenvallers die nog niet opgenomen konden worden in de begroting

In Figuur 3 tonen we de onderbenutting van het Hermesfonds in detail. We focussen op de vereffeningen en tonen voor enkele belangrijke economische steunmaatregelen welke fractie van de voorziene vereffeningkredieten effectief werd benut, en dat gemiddeld over de periode 2005-2013. Deze onderbenutting volgt uit een vergelijking van de bij begroting voorziene vereffeningkredieten en de effectieve uitvoering (uitgevoerde vereffeningen). Zo blijkt dat de grootste onderbenutting zich bij de initiatieven ter bevordering van het ondernemerschap bevindt, alsook bij de Vlaamse cofinanciering van EFRO-projecten bevindt. Ook de peterschapsprojecten en de steun aan bedrijventerreinen kennen een relatief hoge onderbenutting. De ecologiesteun en investeringssteun, de ‘grootste’ maatregelen qua vereffeningkredieten, worden iets beter benut (>90%). De KMO-portefeuille tenslotte kent een gemiddelde benutting van ongeveer 85%.

De onderbenutting van de vastleggingskredieten situeert zich in de periode 2005-2013 vnl. bij de categorie van de EFRO Vlaamse Cofinanciering (aanwending 78%), initiatieven ter bevordering van het ondernemerschap (90%) en de ecologiesteun (93%).

Figuur 3: Onderbenutting: vereffeningen als fractie van de totale vereffeningkredieten, gemiddelde 2005-2013

Bron: zie Figuur 1

Noot: EFRO cofinanciering omvat de ESR-basisposten 32003206 (EFRO Vlaamse cofinanciering) en 32003212 (EFRO cofinanciering – uitdagingen arbeidsmarkt). Ondernemerschapbevorderende initiatieven omvat de posten 12111206 (mediaoproep ondernemerschap), 12111207 (ondersteuning ondernemingsplanwedstrijden), 12111208 (bevorderen ondernemerschap), 31323002 (initiatieven bevordering ondernemerschap onderwijs), 3207 (Ondernemersplanwedstrijd) en 33003309 (ondersteuning van Ondernemingsplanwedstrijden)

Figuur 4 en Figuur 5 tonen de evolutie van de vastleggingen resp. vereffeningen voor de belangrijkste uitgavencategorieën sinds 2005. Ook hier blijkt dat, over de beschouwde periode, ecologiesteun een belangrijke aandeel van de vastleggingen en vereffeningen inneemt. Ook investeringssteun is doorheen de tijd één van de belang-

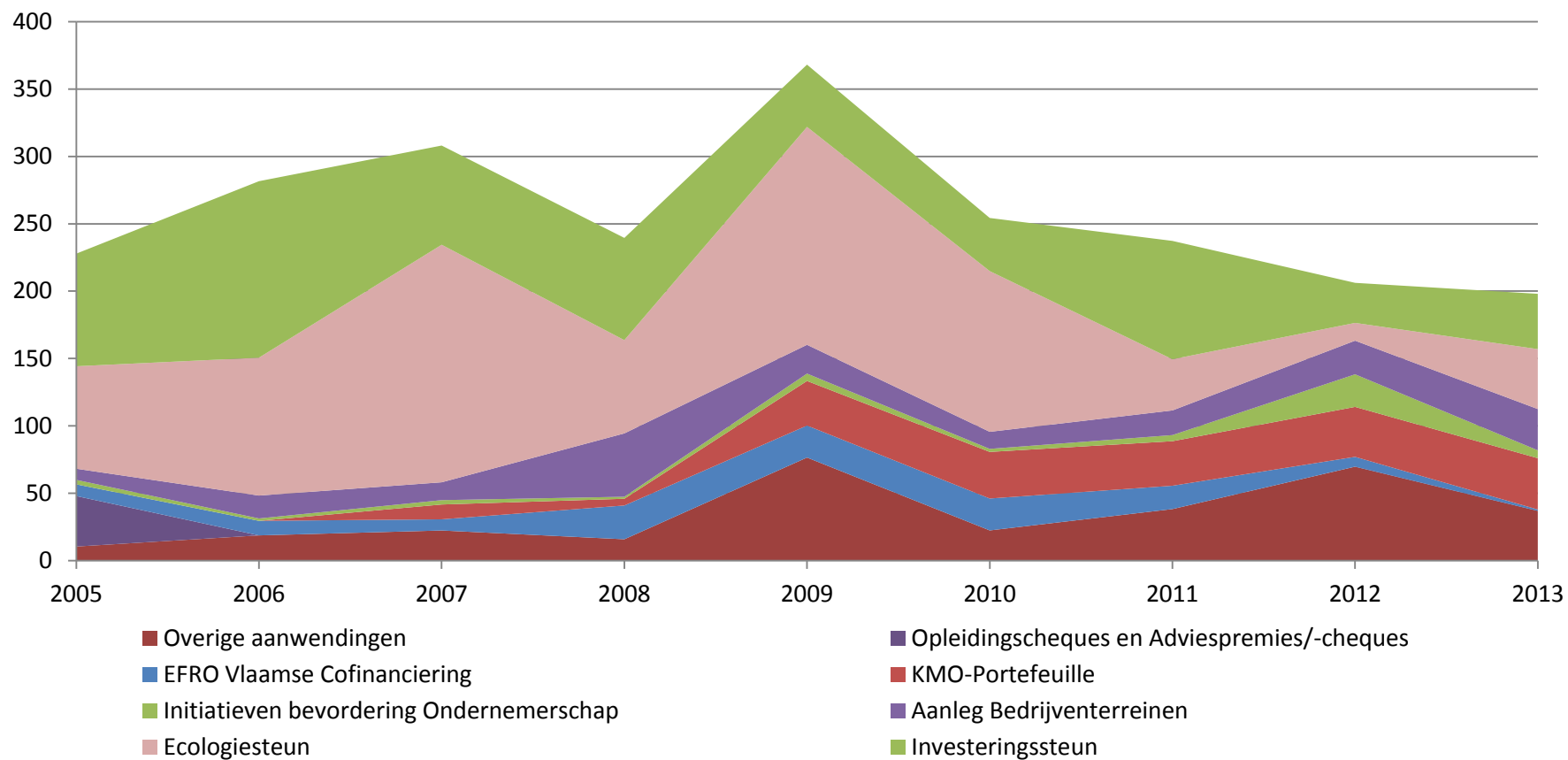
rijkste budgettaire allocatieposten geweest. We bespreken deze maatregelen meer in detail in de volgende paragrafen.

De bijlagen van deze nota bevatten per ESR-basisallocatie een overzicht van de vastleggingen (Bijlage 1) en vereffeningen (Bijlage 2) sinds 2002 resp. 2005.

3.3. Balans en Resultatenrekening

We nemen de gegevens van de balans en resultatenrekening van het Hermesfonds op in Bijlage 3 zonder bespreking.

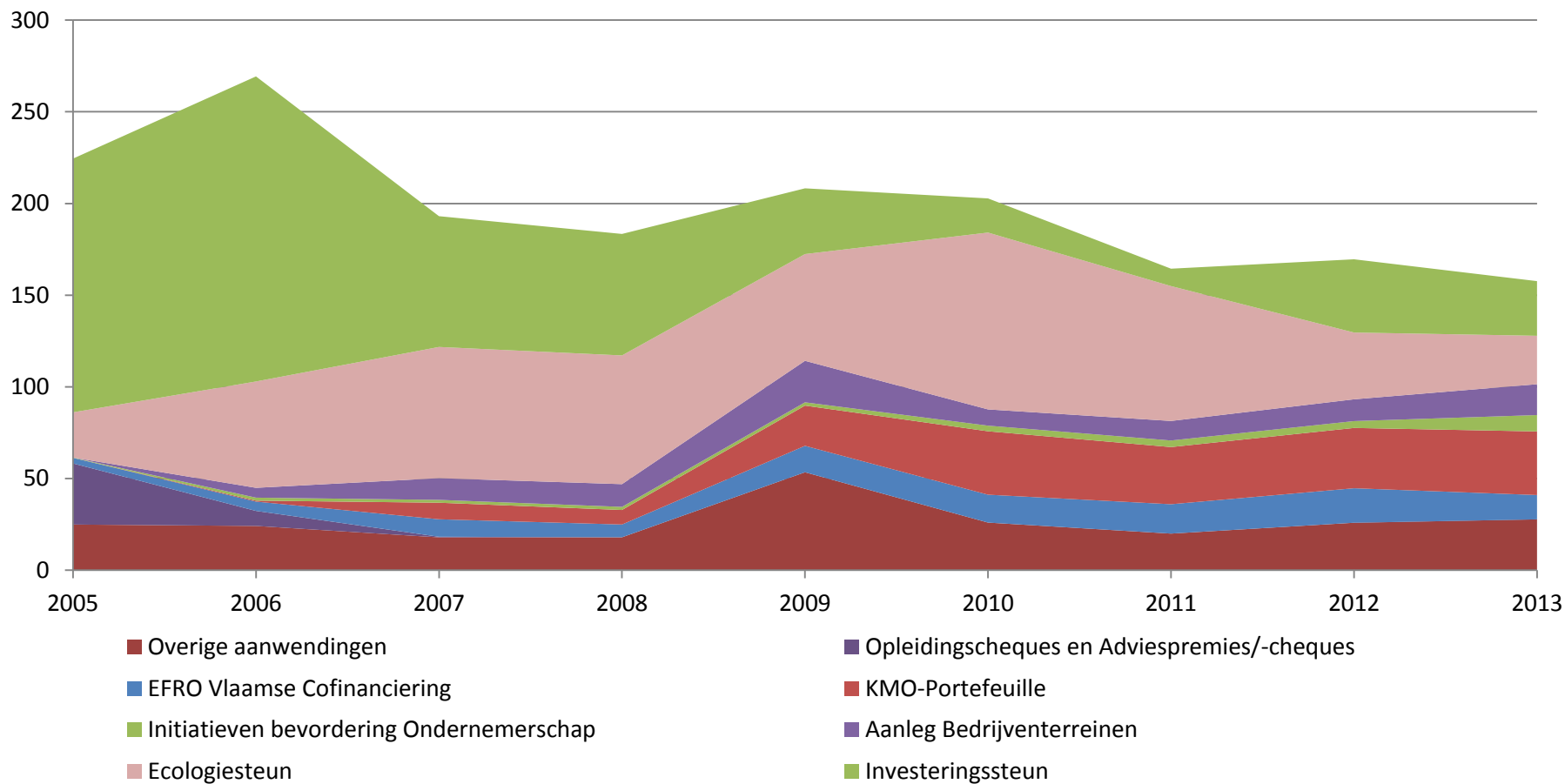
Figuur 4: Uitgaven economische instrumenten: vastleggingen naar bestemming, 2005-2013. (€ mln.)

Bron: zie Figuur 1.

Noot: Investeringssteun omvat de klassieke expansiesteun voor kleine, middelgrote en grote ondernemingen (ESR 51125112 en 51125113), de groeipremie (ESR 51125115) en de strategische investerings- en opleidingssteun (ESR 51125117).

Figuur 5: Uitgaven economische instrumenten: vereffeningen naar bestemming, 2005-2013. (€ mln.)

Bron: zie Figuur 1

4. Overzicht middelen economisch instrumentarium

In dit hoofdstuk bespreken we de belangrijkste maatregelen van het economisch instrumentarium binnen de Vlaamse begroting. We verdelen hierbij de instrumenten over de strategische doelstellingen van het AO (zie hoofdstuk 2). Speciale aandacht gaat naar de specifieke doelstelling van de instrumenten, de toegekende middelen en de bereikte doelgroep. We beschouwen een tijdsperiode van 2002, waar mogelijk eerder, tot 2012/13. Wat de budgettaire omvang van deze instrumenten betreft, concentreert onze bespreking zich voornamelijk op de vastgelegde of toegekende steun. Waar mogelijk tonen we ook de uitbetaalde steun. Een rigoureuze analyse van de uitbetaalde steun per instrument laten de jaarverslagen van het AO echter niet toe. Bovendien zijn voor de vereffeningen geen gegevens beschikbaar op het niveau van de ESR-basisallocaties voorafgaand aan 2005. Wel mogelijk is een meer algemeen overzicht van uitgaven/vereffeningen, en hun verhouding t.o.v. de vereffeningkredieten, zoals gevoerd in vorige paragraaf.

We geven eveneens voor elke maatregel aan wanneer deze van toepassing is of was.

4.1. Bedrijven door de crisis helpen

4.1.1. Toekenning rentetoelage in het kader van hinder door openbare werken (2007-...)

Zelfstandigen en KMO's die verstoorde bereikbaarheid ondervinden door openbare werken kunnen een rentetoelage bekomen van de Vlaamse overheid. Deze is maximaal 80% van de totale rentekost en jaarlijks 8% - vóór 1/7/2008 maximaal 4% - van het geleende bedrag. Deze maatregel is in voege sinds 10 juli 2007. Oorspronkelijk moest de onderneming een omzetsdaling van 30% aantonen. Deze eis werd echter afgeschaft vanaf januari 2009. Waar voorheen de regeling bovendien enkel van toepassing was voor overbruggingskredieten, werd de maatregel per 1 november 2011 uitgebreid naar alle beroepsleningen aangegaan vóór de start van de openbare werken.

Doel van dit instrument is om vooral voor pas gestarte ondernemingen en voor ondernemingen die net grote investeringen hebben gedaan, de aflossingslast van een lening aanzienlijk te verminderen. Aldus moet de maatregel helpen voorkomen dat ondernemingen overkop gaan omdat zij tijdens de openbare werken beter de verplichtingen tegenover hun bank kunnen nakomen.

Tabel 1 illustreert de sterke toename van het aantal goedgekeurde dossiers na de versoepeling van de voorwaarden in 2011. Ook de vastgelegde en uitgelegde steun nam sterk toe vanaf 2011. In 2013 bedroeg de toegekende steun € 4,6 mln., zijnde gemiddeld € 12.116 per dossier. 371 van de 379 goedgekeurde dossiers werden aangevraagd door kleine ondernemingen.

Tabel 1: Evolutie gebruik 'Rentetoelage voor hinder door openbare werken'.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Goedgekeurde dossiers	1	4	27	27	291	367	379
Vastgelegde steun (in duizenden euro)	0,56	32,25	291,43	175,69	2.443,00	3.300,05	4.591,98
Uitbetaalde steun (in duizenden euro)	0,56	2,00	69,51	122,31	1.799,00	3.272,05	-
Gemiddelde steun per dossier (in duizenden euro)	0,56	8,06	10,79	6,51	8,40	8,99	12,12

Bron: AO

4.1.2. Bedrijfsbeëindiging binnenvaart (1997-2004)

Deze historische maatregel voorzag in de toekenning van bedrijfsbeëindigingspremies aan zelfstandige schippers ouder dan 57 jaar die het beroep wensten te verlaten en hun schip wensten te slopen. De maatregel ontstond in 1997 in het kader van de herordening van de binnenvaartmarkt en was actief tot en met 2004. Tussen 2000 en 2004 werd via dit instrument een totaalbedrag van € 192.614 vastgelegd.

4.2. Meer en sterker ondernemerschap

4.2.1. Steun voor ondernemerschap en de KMO-portefeuille

Onder deze noemer brengen we een aantal (historische) maatregelen samen. We bespreken achtereenvolgens de opleidingscheques, de adviespremies en adviescheques, de starterscheques en de ondernemerschapportefeuille (of KMO-portefeuille). We hebben ook aandacht voor 2 andere historische maatregelen: DNA-cheques en Gratis Starterscheques.

■ Vlaamse opleidingscheques (2002-2005)

De Vlaamse opleidingscheques zijn een 'e-government' maatregel, van start gegaan in 2002 en afgeschaft in 2005. De waarde van een opleidingscheque bedroeg 30 euro, waarvan 50% betaald door de onderneming. Een onderneming kon maximaal 200 opleidingscheques per kalenderjaar aanschaffen. Als eerste echte e-government maatregel zorgde een informatiecampagne in de laatste maanden van 2002 voor de sterkere afname van opleidingscheques in 2003.

Tabel 2 illustreert dat opleidingscheques vooral besteld werden door kleine ondernemingen (± 90%) en in mindere mate door middelgrote ondernemingen.

Tabel 2: Gebruik Vlaamse Opleidingscheques, 2002-2005.

	2002	2003	2004	2005
Aantal cheques	744.485	1.136.742	1.482.614	NA
Vastgelegde kredieten	20.000.000	9.478.765	22.500.000	22.500.000
Aandeel KO	85,0%	89,7%	NA	NA
Aantal opleidingsverstrekkers	717	228	328	283
Aantal klanten	11.110	12.040	16.353	15.130

Bron: AO

Over de totale periode waarin opleidingscheques konden worden aangekocht (2002-2005), werden 1.928 opleidingsverstrekkers erkend en 55.136 ondernemingen geregistreerd. Op 16/12/2005 werd deze maatregel hervormd tot de 'ondernemerschapsporfteuille' (zie verder).

■ Adviespremies en adviescheques (1999-2003)

Een adviespremie is een financiële tegemoetkoming ten behoeve van kleine ondernemingen die een beroep doen op erkende externe bedrijfsadviseurs. Sinds het ontstaan van de maatregel merken we een stijgend aantal aanvragen en toekenningen (van 92 in 1999 tot 306 in 2002). Tabel 3 illustreert. We merken eveneens dat ook de aanvaarde advieskost en het volume aan toegekende steun verdrievoudigde sinds het ontstaan. De toegekende steun over de periode 1999-2003 bedroeg in totaal € 3,72 mln.

Tabel 3: Gebruik Adviespremie, 1998-2003.

jaar	Aantal aanvragen	Aantal positieve beslissingen	Bedrag advieskost (in €)	Gemiddelde advieskost per dossier (in €)	Toegekende steun (in €)	gemiddelde steun/dossier (in €)
1998	55					
1999	101	92	1.025.827	11.150,3	512.913	5.575,1
2000	129	102	1.137.200	11.149,0	585.574	5.740,3
2001	238	197	1.733.884	8.801,4	865.456	4.393,2
2002	279	306	2.954.706	9.655,9	1.475.908	4.823,2
2003	40	65	559.057	8.600,9	282.026	4.338,9

Bron: AO

In 2003 werd de adviespremie omgevormd tot een chequestelsel. Net als bij de opleidingscheques was dit een vraaggestuurde e-maatregel. Deze cheques hadden eveneens een zichtwaarde van 30 euro en werden voor 50% door de overheid gedragen. Het maximaal aantal cheques dat per jaar kon besteld worden, bedroeg 820. Dit was meer dan het aantal opleidingscheques, omdat advies doorgaans duurder is dan opleiding. Het instrument was eveneens gericht op kleine en middelgrote ondernemingen en wilde hen stimuleren in hun inspanningen naar bedrijfsadvies. Tabel 4 toont dat zo-

wel qua aantal aanvragen als qua vastgestelde steun, de adviescheque beter presteerde dan de adviespremie.

Tabel 4: Gebruik Adviescheques, 2002-2005.

Jaar	Aantal aanvragen	Aantal positieve beslissingen	Aantal cheques	Vastgelegde steun (in €)	Erkende adviesinstanties
2003	1.763	1.612	375.713	5.554.945	458
2004	5.044	4.618	993.583	15.000.000	458
2005	4.266	4.202	974.355	15.000.000	222

Bron: AO

In 2004 werden eveneens twee andere initiatieven gelanceerd om ondernemingen te stimuleren bij het opstarten van een nieuwe onderneming: de DNA-cheques en de Gratis starterscheques. We bespreken deze achtereenvolgens.

■ DNA-cheques (2004)

Deze maatregel was gericht naar personen die hun eerste stappen naar het ondernemerschap wilden zetten, en had als doel professioneel advies bij deze opstart goedkoper te maken. Via deze weg probeerde de Vlaamse overheid starters te helpen op een zo doordachte manier aan een onderneming beginnen, d.i. op basis van een goed uitgedacht ondernemingsplan, een haalbaarheidsstudie door een gespecialiseerd adviesbureaus etc. Dit alles verhoogt namelijk de slaagkansen van de ondernemer en komt dus ook de economie ten goede.

Concreet was de 'Durf Na Advies'-cheque (DNA) een betaalinstrument dat prestarters toeliet adviezen te betalen aan erkende adviesinstanties. Deze cheques hadden een waarde van 30 euro waarvan 75% werd betaald door de Vlaamse overheid. Per jaar konden maximum 167 DNA-cheques worden aangekocht. In 2004 werden zo 319 aanvragen ingediend, waarvan er 300 werden goedgekeurd. In totaliteit werden 23.932 cheques aangekocht. 904 adviesinstanties werden erkend.

■ Gratis startercheques (2004)

De maatregel 'Gratis Opstart', of gratis starterscheques, werd in het leven geroepen om nieuwe starters financieel te steunen bij het oprichten van hun onderneming. Concreet betaalde de Vlaamse Overheid de administratieve kosten van een inschrijving van een nieuwe onderneming bij een erkend ondernemingsloket terug, voor een maximum van 300 euro. Deze cheque had een waarde van 10 euro en elke starter kon maximaal 30 cheques bestellen. In 2004 werden 73.872 cheques besteld.

Zowel de DNA-cheques als de Gratis starterscheques werden, na een negatieve evaluatie in 2006, afgebouwd⁶. De chequesystemen voor advies en opleiding (cfr. supra) daarentegen, mondden op 22 mei 2006 uit in de Ondernemerschapportefeuille.

■ De ondernemerschapportefeuille of 'KMO-portefeuille' (2006-...)

De ondernemerschapportefeuille, initieel gekend onder BEA ('Budget Economisch Advies') is een interactieve en internet-gebaseerde subsidiemaatregel die ondernemingen toelaat om online een 'portefeuille' aan te maken, waarmee nadien *ondernemerschap bevorderende diensten* kunnen worden ingekocht. Deze diensten werden in eerste instantie ondergebracht in de pijlers: opleiding, advies, kennis en mentorschap voor talentvolle ondernemers.

Voor deze diensten konden KMO's, voor hun vestiging in het Vlaamse Gewest, een subsidie verkrijgen van 35% op de in aanmerking komende kosten met een maximumsubsidie van 2.500 euro per pijler én een totale maximumsubsidie van 5.000 euro per portefeuillecyclus. Een portefeuillecyclus had een duurtijd van drie kalenderjaren, te rekenen vanaf 1 januari van het jaar waarbinnen het eerste project werd aangevraagd. Binnen deze portefeuillecyclus kunnen ondernemingen enkel gedurende de resterende duurtijd van het eerste kalenderjaar projecten indienen; de twee volgende jaren zijn nl. geen projectindieningen meer mogelijk. Om tegemoet te komen aan de grootste verzuchtingen van de KMO's werd de driejaarlijkse cyclus herwerkt tot een tweejaarlijkse cyclus, waarbinnen ondernemingen tijdens de volledige duurtijd van deze cyclus projecten kunnen indienen.

De maatregel geldt voor Vlaamse KMO's en vrije beroepen die voldoen aan de voorwaarden dat de subsidies ten behoeve zijn van:

- KMO's
- de vestigingen in het Vlaams Gewest
- ondernemingen uit de privésector (participatie administratieve overheid < 25%)
- ondernemingen met een aanvaardbare hoofdactiviteit

Ook erkende dienstverleners kunnen steun aanvragen voor zover ze een in aanmerking komende KMO zijn en indien ze beroep doen op een derde erkende dienstverlener. De publieke dienstverleners komen niet in aanmerking voor steun, vzw's evenmin.

Op 1 januari 2009 werd BEA omgevormd tot de *KMO-portefeuille*. De Vlaamse Regering keurde nl. op 19 december 2008 het besluit tot toekenning van steun aan kleine en middelgrote ondernemingen voor ondernemerschapbevorderende diensten definitief goed. Enkele belangrijkste wijzigingen ten opzichte van BEA zijn:

- de overgang van een tweejaarlijkse cyclus naar een jaarlijkse cyclus
- een verhoging van de steunpercentages en de steunplafonds
- de pijler mentorschap en kennisoverdracht werden vervangen door 2 nieuwe pijlers 'advies voor internationaal ondernemen en 'technologieverkenning' en in de pijler advies is verhoogde steun mogelijk voor strategisch advies

⁶ De Clercq en Manigart (2004) Evaluatie Gratis Opstart, Steunpunt Ondernemerschap, Ondernemingen en Innovatie.

De Wolf en Clarysse (2005) Evaluatie DNA-cheques, Steunpunt Ondernemerschap, Ondernemingen en Innovatie.

- een vereenvoudiging van de erkennings-, schorsings-, en uitsluitingsprocedures
- het toelaten van wettelijk verplichte opleidingen

Concreet kan vandaag aanvraag worden gedaan voor steun in de categorieën: opleiding, advies, technologieverkenning, strategisch advies en advies internationaal ondernemen.⁷ De KMO-portefeuille werkt met erkende dienstverleners. Hun aantal schommelt sinds 2010 jaarlijks rond de 1.700, zoals wordt geïllustreerd in Tabel 5.

Tabel 5: Aantal erkende dienstverleners in kader van de KMO-portefeuille.

Jaar	2009	2010	2011	2012	2013
Aantal erkende dienstverleners	1.466	1.761	1.710	1.683	1.678

Bron: AO

Zoals aangetoond in Figuur 6, luik (a), bedraagt het toegekende subsidiebedrag sinds 2009 jaarlijks gemiddeld € **32,5 mln.** Het aantal aanvragen steeg van iets meer dan 10.000 in 2006 tot meer dan 70.000 in 2013 (luik b). De pijler opleiding neemt vandaag ruim 93% van het aantal gesteunde projecten voor zijn rekening en ruim 72% van het budget. Tenslotte toont luik (c) dat vooral kleine ondernemingen gebruik maken van het systeem.

Vanaf 2013 werd de KMO-portefeuille vernieuwd en kreeg het de naam KMO-portefeuille 2.0. Het project Gazellesprong en het EFRO-project Strategisch Ondernemen werden geïntegreerd.

Voor 2014 werd in de KMO-portefeuille een globaal budget van € 38.330.000 voorzien met volgende verdeling:

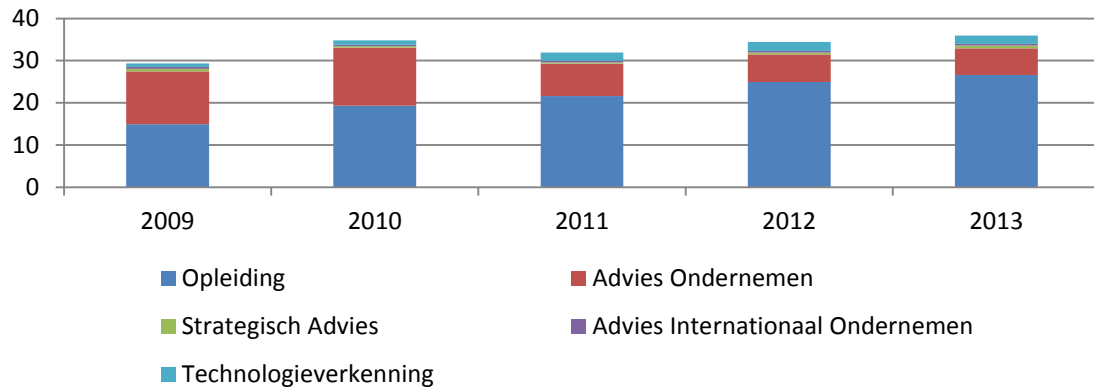
- € 36.080.000 voor de pijlers opleiding, advies, strategisch advies en coaching
- € 2.000.000 voor de pijler technologieverkenning
- € 250.000 voor de pijler advies internationaal ondernemen

Tabel 6 geeft tenslotte een overzicht van de uitbetalingen op eerste vastleggingen voor de KMO-portefeuille sinds 2006 (ESR-basisallocatie 32003100). In de periode 2009-2012 werd een totaal bedrag van € 120,6 mln. uitbetaald voor steunmaatregelen binnen de KMO-portefeuille.

⁷ Ook de steunpercentages in elke pijler werden aangepast. Het steunpercentage bedraagt in elke pijler 50 %, m.u.v. de pijler technologieverkenning, waar dit 75% is. Per pijler werd eveneens een steunplafond vastgelegd en een totale maximumsteun per jaar (jaarverslag Agentschap Ondernemen 2012, blz. 16).

Figuur 6: Gebruik van de Ondernemerschaps- en KMO-portefeuille

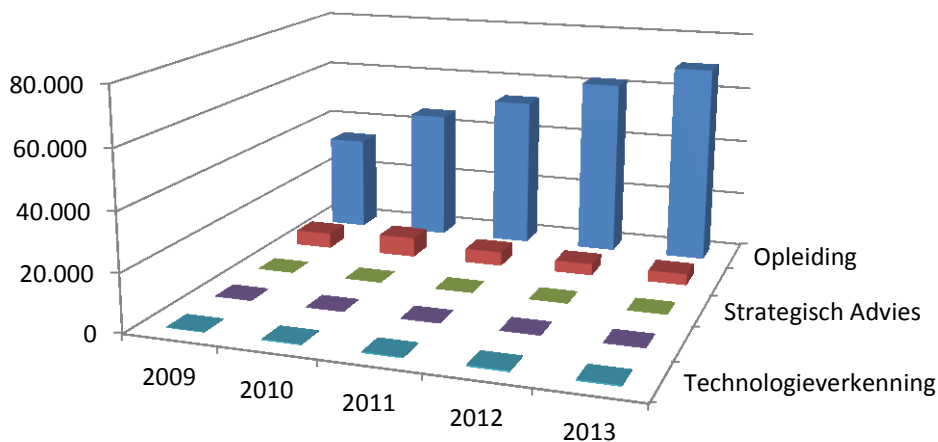
(a) Toegekende steun per pijler (figuur in € mln.)

	2009	2010	2011	2012	2013
Opleiding	14.955.495	19.367.897	21.638.043	24.976.911	26.591.062
Advies Ondernemen	12.459.726	13.722.895	7.667.721	6.522.930	6.310.124
Strategisch Advies	674.373	347.623	259.208	388.495	657.270
Advies Internationaal Ondernemen	410.068	291.812	402.416	413.152	392.370
Technologieverkenning	540.309	1.077.271	1.969.798	2.134.829	2.029.053
Totaal	29.339.972	34.807.498	31.937.185	34.436.317	35.979.881

Noot: bedragen in €

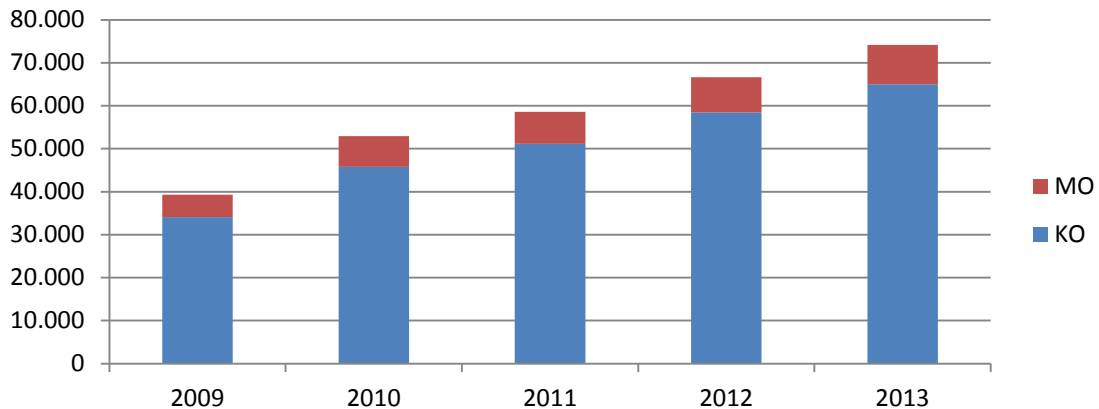
(b) Aantal gesteunde projecten per pijler

	2009	2010	2011	2012	2013
Opleiding	33.704	45.755	53.221	62.163	69.809
Advies Ondernemen	5.273	6.836	4.876	3.950	3.823
Strategisch Advies	37	21	17	27	40
Advies Internationaal Ondernemen	114	87	112	126	124
Technologieverkenning	165	227	344	368	342
Totaal	39.293	52.926	58.580	66.634	74.138

Noot: cijfers in tabel in €

(c) Aandeel van KO en MO in het aantal aanvragen

Bron: AO

Tabel 6: Uitbetaalde steun in het kader van BEA/KMO-Portefeuille (in € mln)

Jaar	2009	2010	2011	2012
Uitbetaalde steun	21,946	34,610	31,175	32,889

Bron: AO

4.2.2. Initiatieven ter bevordering van het ondernemerschap inclusief de ‘oproep ondernemerschap’ en de toekenning van ‘ad hoc subsidies’

Onder deze categorie van instrumenten vielen initieel voornamelijk ‘ad hoc’ subsidies verstrekt ter bevordering van het ondernemerschap, en dit in de ruimste zin van het woord. Sommige van deze subsidies hadden wel een (semi-)structureel karakter. Daarnaast was er een groot aantal niet-gereguleerde subsidies.

Met als doel het ad hoc karakter van deze dossiers te stroomlijnen, nam de Vlaamse Regering op 7/10/2005 een Besluit tot toekenning van steun aan projecten ter ondersteuning van het ondernemerschap. Dit leidde tot de introductie van een systeem van oproepen (‘calls’). Toch bleven nog steeds ad hoc subsidies van toepassing voor bepaalde categorieën die niet binnen de oproep vielen.

Een eerste oproep ondernemerschap werd gestart eind 2005 – begin 2006. Het beleidsaccent van deze oproep waren ‘vrouwen’ en ‘45-plussers’. 15 projecten werden geïnitieerd, uit een totaal van 46 ingediende dossiers.

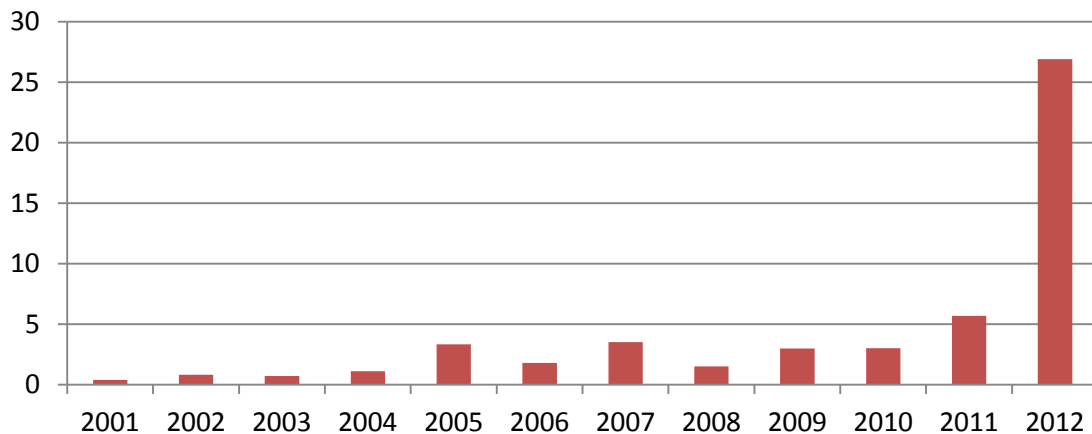
In 2007 werden opnieuw twee oproepen gelanceerd: een eerste met beleidsaccent ‘allochtoon ondernemerschap’, een tweede rond ‘geïntegreerde financiering’, waaruit 14 projecten mondden. Deze oproep bood ondersteuning aan projecten die het ondernemerschap stimuleren, en dit via een wedstrijdprocedure.

Eind 2009 werd een nieuwe oproep ondernemerschap gelanceerd met als beleidsaccenten ‘Continuïteitsmanagement met specifieke aandacht voor overdracht/overname

van ondernemingen' en 'Groei'. Het is de eerste oproep die werd gelanceerd op het nieuwe Besluit van de Vlaamse Regering van 24 april 2009 tot toekenning van steun aan projecten ter bevordering van het ondernemerschap. Het budget voor deze oproep bedroeg € 2,5 mln. In 2010 werd uiteindelijk in totaliteit € 2.344.754,51 toegekend voor de 14 goedgekeurde projecten.

In 2011 werd er, in het kader van het Actieplan Ondernemerschap, een nieuwe oproep, "Steun voor advies aan prestarters met aandacht voor doelgroepen" gelanceerd. Met de oproep wordt het opzetten van specifieke projecten voor het scouten en begeleiden van potentiële ondernemers uit verschillende specifieke doelgroepen ondersteund. Via deze oproep werd één project betoelaagd per gespecificeerde doelgroep (allochtonen, vrouwen, ouderen, personen met een arbeidshandicap en personen met een hoog groeipotentieel). De toegekende steun bedroeg € 2.488,786,66. Daarnaast werd er steun toegekend voor haalbaarheidsstudies voor ideeën van prestarters (€ 2 mln.). In 2012 werd tenslotte een budget van € 24.186.961,76 vastgelegd voor initiatieven ter bevordering van het ondernemerschap, waarvan het gros voor projecten in het kader van de oproepen rond startersinitiatieven (€ 8 mln.), faillissementspreventie (€ 5 mln.), LED-netwerk Vlaanderen (€ 2,5 mln.) en de oproep brugprojecten economie-onderwijs (€ 4,1 mln., zie paragraaf 4.2.3).

Figuur 7: toegekende subsidies n.a.v. de oproep ondernemerschap en 'ad hoc' maatregelen. (in € mln.)

Bron: AO

Noot: voor 2010 en 2012 omvatten de cijfers eveneens de vastleggingen in het kader van de oproep brugprojecten economie-onderwijs (zie paragraaf 4.2.3).

Figuur 7 vat de toegekende subsidies n.a.v. de oproep ondernemerschap en overige ad hoc subsidies samen.

In 2013 en 2014 werd het systeem van de oproepen verder gezet, onder meer met de oproepen:

- 'Roadmaps voor economische uitdagingen' (€ 3 mln.)
- Prestartersinitiatieven gericht op specifieke doelgroepen (€ 1.5 mln.)
- 'Clusters voor industriële ontwikkeling' (open projectoproep)

4.2.3. Initiatieven ter bevordering van het ondernemerschap in het onderwijs (2003-...)

De Vlaamse overheid wil samenwerkingsverbanden tussen het onderwijs en de bedrijfswereld steunen die tot doel hebben het ondernemerschap bij de schoolgaande jeugd te stimuleren. Daarbij ligt de focus op sensibiliseringsprojecten en het aanleren van competenties om de ondernemingszin te stimuleren. Deze initiatieven zijn in het leven geroepen in 2003. Het aantal aangevraagde en gunstig gerangschikte projecten en het bijhorende toegekende steunbedrag is weergegeven in Tabel 7.

De organisatie gebeurt via een wedstrijdformule waarbij projecten of voorstellen worden beoordeeld door een adviescommissie. De steunintensiteit bedraagt 50% van de toewijsbare projectkosten, met een maximum van € 250.000 per project.

Tabel 7: Steun aan projecten van ondernemerschap in het onderwijs

	Aantal aanvragen	Ontvankelijke aanvragen	Gunstig gerangschikt	Steunbedrag
2003	50	32	17	2.489.328
2006	32	31	14	2.486.827
2008	23	15	12	2.252.672
2010	52	37	9	1.590.857 ^a
2012/13	58	-	19	4.128.143 ^a

Bron: AO

^a Voor 2010 en 2012/13 werden deze bedragen vastgelegd op de categorie van de initiatieven ter bevordering van het ondernemerschap (ESR 3300-3306) (zie paragraaf 4.2.2 en Figuur 7).

Projecten worden o.a. beoordeeld op basis van kwaliteit, samenwerking, voorbeeldfunctie en mate waarin project inspeelt op specifieke beleidsdoelstellingen van Vlaamse minister, bevoegd voor economisch beleid (aanzetten tot 'ethisch en duurzaam ondernemen' en tot 'internationaal ondernemen', criteria toegevoegd vanaf 2006) en op het actieplan Ondernemend Onderwijs (zijnde 'de afstemming en samenwerking met bestaande initiatieven' en 'de invulling van leemtes in het huidige onderwijs- en ondernemerslandschap').

Op 31 mei 2010 werd een nieuwe oproep gelanceerd met als specifieke beleidsaccenten

- "Open en vernieuwend ondernemen met bijzondere aandacht voor hogescholen en universiteiten" en
- "Het bijstellen van de negatieve beeldvorming over ondernemers"

Een vierde oproep werd in 2012 en afgewerkt in 2013 geïnitieerd. Projecten konden ingediend worden binnen twee beleidsthema's, elk met hun eigen aandeel in de subsidieportefeuille:

- Valorisatie en verankering succesvolle projecten uit het verleden (25%)
- De mate waarin een brugproject inspeelt op NIB van de Vlaamse Regering en Strategisch Plan STEM (75%)

Binnen deze oproep werden 19 projecten gesteun voor een subsidiebedrag van € 4,1 mln.

4.2.4. Ondernemingsplanwedstrijden organiseren en beheren (2002-...)

De ondernemingsplanwedstrijden zijn in 2002 ontstaan als publiek-private samenwerking met als doel studenten aan hogescholen en universiteiten te bekwamen in het ondernemen. Er wordt getracht om het ondernemersplan te promoten bij universiteitsstudenten en jonge kaderleden door hen een unieke leerervaring aan te bieden: via onderlinge samenwerking tussen deelnemers en begeleiding van coaches moeten deelnemers een kwalitatief hoogstaand ondernemingsplan kunnen schrijven. Dit moet toelaten te ontdekken welke kwaliteiten een ondernemer moet hebben en met welke problemen hij zal worden geconfronteerd. Het geheel wordt in de vorm van een wedstrijd gegoten om het project op een aantrekkelijke manier aan de deelnemers te presenteren. Aangezien de plannen mee worden beoordeeld door kapitaalverstrekkers, kan een bijproduct van de wedstrijd zijn dat er effectief bedrijven worden opgericht.

Tabel 8 bevat de jaarlijks toegekende steun voor de organisatie van Ondernemingsplanwedstrijden sinds 2002. Naast eigen initiatieven door Ondernemingsplanwedstrijd VZW, worden er eveneens middelen toegekend aan bestaande ondernemingsplanwedstrijden. Zo werd in 2005, € 600.000 uitgetrokken voor de drie grootste ondernemingsplanwedstrijden in hun soort: Bizidee (georganiseerd door Ondernemingsplanwedstrijd VZW), NFTE Belgium en Enterprize. In 2007 werden subsidies toegekend aan NFTE Belgium, Dynaxa en Ondernemingsplanwedstrijd VZW voor een totaal van ongeveer € 2 mln. In 2008 en 2009 werd hieraan vervolg gegeven met € 140.000 middelen voor NFTE en Dynaxa.

Tabel 8: Vastgelegde steun voor de organisatie van ondernemingsplanwedstrijden

	2002	2003	2005	2007	2008	2009
Toegekende steun	1.000.000	700.000	600.000	1.985.000	140.000	140.000
Uitbetaalde steun	NA	NA	492.000	391.191	594.000	655.000

Bron: AO

Noot: de uitbetaalde steun betreft de vereffeningen vastgelegd op ESR-basisallocatie 33003309. In 2010 en 2012 werd nog voor respectievelijk € 419.000 en € 10.000 uitbetaald

Vanaf 2011 werd dit instrument grondig hervormd met het doel de versnippering en het gebrek aan transparantie te verminderen. Er werd beslist om nog slechts één wedstrijd te steunen met twee percelen, één voor de studenten en één voor het brede publiek met aandacht voor de doelgroepen.

Het reeds in 2010 vastgelegde krediet van **€ 1,5 mln.** werd dit toegewezen aan Flanders DC (675.000 euro, voor het deel “studenten”) en VZW Ondernemingsplanwedstrijd Vlaanderen (825.000 euro, voor het deel “brede publiek met aandacht voor doelgroepen”). Jaarlijks worden drie wedstrijden georganiseerd:

- Plan(k)gas: wedstrijd secundair onderwijs
- Battle of Talents: wedstrijd hoger onderwijs
- Bizidee: wedstrijd voor breed publiek en doelgroepen (vrouwen, 50+, laaggeschoolden...)

Twee edities zijn momenteel achter de rug (januari – juni 2012 en september-december 2012), een derde editie loopt nog. De reeds uitgevoerde betalingen bedragen € 634.500.

Gerelateerd aan dit instrument, verleent de Vlaamse overheid eveneens steun aan projecten die het ondernemerschap stimuleren, maar die niet in een oproep ondernemerschap kunnen worden gekaderd. Nog andere subsidies worden ad hoc toegekend (zie ook paragraaf 4.2.2).

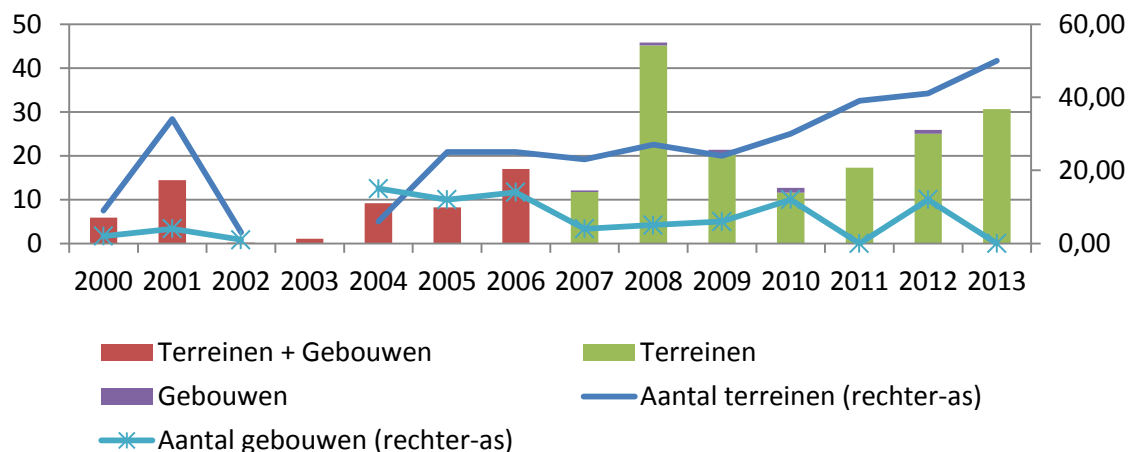
4.2.5. Uitgaven voor de aanleg van bedrijventerreinen en voor de her-ingebruikname van industriële sites – subsidies voor bedrijfsgebouwen

Dit instrument voorziet in de subsidiëring van bedrijventerreinen, zoals ter financiering van voortrajecten (d.i. de studie en projectbegeleiding van de herontwikkeling van verouderde terreinen en van brownfields), het bouwrijp maken van gronden (d.i. infrastructuurwerken), investeringen in het openbaar domein en bepaalde onkosten en beheerskosten. Terreinen die, onder specifieke voorwaarden, in aanmerking komen zijn:

- Nieuwe bedrijventerreinen
- Verouderde bedrijventerreinen
- Brownfields
- Wetenschapsparken
- Erkende strategische bedrijventerreinen
- Knelpunten terreinen

Wat de subsidiëring van bedrijfsgebouwen betreft, werden subsidies toegekend met het oog op modernisering en uitbreiding van bedrijfsgebouwen, oprichting bedrijvent centra om starters te huisvesten, oprichting multifunctionele gebouwen voor doorgroei-ers, en oprichting van innovatie- en incubatiecentra.

Figuur 8: Toegekende subsidies aan terreinen en gebouwen. (in € mln.)

Bron: AO

Figuur 8 toont de evolutie van toegekende subsidies aan terreinen en gebouwen, en het aantal terreinen en gebouwen dat sinds 2000 werd gesubsidieerd. Tot 2007 werd de subsidiëring van bedrijventerreinen en –gebouwen onder één noemer geregeld, en dit via een open systeem. Wat de gebouwen betreft, houdt het instrument sinds 2007 een oproepprocedure. Binnen een bepaald budget worden enkel de beste projecten gefinancierd en dit op basis van een aantal criteria opgenomen in het besluit. De projecten worden door een jury van ambtenaren geselecteerd. De nadruk ligt op de ondersteuning en het advies dat de startende bedrijven in het bedrijventercentrum moeten krijgen. Drie types van bedrijventercentra komen in aanmerking: centra met basisdiensten, specifieke centra gericht op starters uit een bepaalde doelgroep en strategische centra, gericht op starters uit een bepaalde (buitenlandse) regio.

Met een nieuw subsidiebesluit in mei 2013 zullen subsidies worden toegekend voor voortrajecten, herinrichtingsprojecten en beheer. Er komt vooral nadruk op subsidiëring van onrendabele projecten (brownfields, verouderde bedrijventerreinen en onrendabele greenfields). Bovendien werd het subsidiepercentage voor verouderde bedrijventerreinen opgetrokken van 60% naar 85%.

Tabel 9: Indeling gesubsidieerde bedrijventerreinen, 2008-2013

Jaar	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Nieuw	17	14	20	29	24	32
Verouderd	10	8	8	9	14	14
Voortraject	1	2	2	1	3	4

Bron: AO

Tabel 10: Uitbetaalde steun voor aanleg bedrijventerreinen en industriële sites (€ mln.)

Jaar	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Uitbetaalde steun	5,352	11,831	12,406	22,646	8,862	10,665	11,883	16,826

Bron: zie Bijlage 1.

In Tabel 9 delen we de gesubsidieerde bedrijventerreinen in naargelang het een voortraject betreft, een nieuw of verouderd terrein. Het gros van de subsidies wordt toegekend voor de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen.

Tabel 10 geeft tenslotte een overzicht van de jaarlijkse effectief uitbetaalde steun sinds 2006 (ESR-basisallocatie 63516102).

4.2.6. Peterschapsprojecten (1997-...)

Peterschapsprojecten zijn projecten gebaseerd op kennis- en ervaringsuitwisseling tussen ondernemingen die tot doel hebben de bedrijfsvoering te professionaliseren. Ze laten toe ervaringen met grote ondernemingen of meer ervaren ondernemers uit te wisselen. Ze hebben een positief effect op professionalisering van bedrijfsvoering en bedrijfsresultaten. Dit initiatief bestaat sinds 1997. In 2011 werd het systeem echter grondig hervormd tot een gemengde formule. Zo worden er enerzijds beheersovereenkomsten afgesloten waarlangs 105 peterschapsprojecten werden besteld. Anderzijds kunnen promotoren met onvoldoende trackrecord sindsdien intekenen op een 'call for proposals'.

Tabel 11 toont het aantal gesteunde projecten en de toegekende steun voor peterschapsprojecten sinds 2002. Voor 2011, 2012 en 2013 bevat de tabel enkel de steun via de wedstrijdformule. Daarnaast werd in elk van deze jaren steeds € 2,3 mln. toegekend voor de projecten in het kader van de afgesloten beheersovereenkomsten.

Tabel 11: Aantal gesteunde peterschapsprojecten en steun (in € mln.)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Projecten	9	22	22	29	31	32	28	28	27	-	12	17
Toegekende steun	0,896	2,415	2,737	2,987	2,714	2,625	2,119	2,474	1,153	-	1,120	2,609
Uitbetaalde steun				1,590	2,501	1,927	2,030	1,595	2,008	1,334	0,794	-

Bron: AO

4.2.7. Project bedrijfsvriendelijke gemeente

Reeds begin jaren 2000 werden via de fondsen voor Economische Expansie en Regionale Reconvertie (FEERR) subsidies verleend aan projecten rond bedrijfsvriendelijke gemeente. Tussen 2001 en 2005 betrof dit een bedrag van bijna € 2 mln.

Het huidige *actieplan ondernemingsvriendelijke gemeente* is ontstaan op 12 december 2008, na evaluatie van de vorige projecten. Het wil de dynamiek bij gemeenten om economie te laten uitgroeien tot een volwaardig beleidsdomein en verder werk te maken van een ondernemersgerichte dienstverlening, verder stimuleren. Daarnaast wil het de lokale besturen ondersteunen in hun streven naar een ondernemingsvriendelijk beleid.

Het plan bestaat uit 3 sporen, die er samen moeten voor zorgen dat niet alleen nieuwe projecten worden opgestart, maar dat er ook de nodige afstemming en samenwerking is tussen al die gesubsidieerde projecten.

- Projectoproepen
- Overlegplatform
- Kenniscentrum om kennis uit projecten en onderzoek te borgen en vlot toegankelijk te maken.

De kennis, ervaring en producten die in het kader van die projecten worden ontwikkeld, vlot beschikbaar zijn voor de doelgroep, ook na de projectperiode. Een overzicht van de vrijgemaakte gelden:

- 2008: € 200.000
- 2010: € 230.000 voor 5 projecten rond het thema: 'introductie van innovatie in de detailhandel: een gemeenschappelijk actiepoint voor ondernemers en lokale besturen' en 3 projecten rond de 'Europese dienstenrichtlijn: een opportuniteit voor het verbeteren van de dienstverlening van lokale besturen'
- 2012: € 2 mln. voor 10 projecten rond het thema 'gemeentelijk beleid en dienstverlening rond bedrijfshuisvesting'. Er werd in 2012 eveneens een 4de spoor, relatiebeheer, toegevoegd

- 2013: € 1,5 mln.

4.2.8. Business Angel Networks (2002-...)

Een Business Angel Network (BAN) is een marktplaats voor ondernemers die risicokapitaal zoeken en informele investeerders die willen participeren in startende of groeiende bedrijven. Typisch voor BAN's is dat ze niet enkel kapitaal inbrengen maar ook knowhow.

In 2002 ondersteunde het Vlaams Gewest reeds de werkingskosten van 4 BAN's voor een bedrag van € 90.000. In 2003 werd de *Vzw BAN-Vlaanderen* opgericht als fusie van de reeds bestaande BAN's. De organisatie werkt volgens een gemengde financieringsmethodiek: een gedeelte vaste subsidie, en een gedeelte variabele vergoeding in functie van de prestaties van het netwerk. De fusie moest zorgen voor schaalvergroting waardoor het netwerk aantrekkelijker is voor business angels en ondernemers.

De voorziene steun bedraagt:

- in 2004-2006: maximaal € 924.000 steun aan het fusienetwerk. Niet langer op basis van bewezen kosten maar op basis van outputindicatoren
- in 2007-2010: nieuwe overeenkomst voor € 1,232 mln.
- in 2011-2014: nieuwe overeenkomst voor € 1,232 mln.

In 2011 werd via BAN Vlaanderen geïnvesteerd in 18 bedrijven, voor ongeveer € 2,5 mln., in 2012 betrof het investeringen in 14 bedrijven, voor meer dan € 2,4 mln. In 2013 investeerden BAN's voor meer dan € 4 mln. in 24 bedrijven. Tussen 2005 en 2012 bedroeg de gemiddelde jaarlijks uitbetaalde steun voor Business Angel Networks ongeveer € 300.000.

4.2.9. Projecten in het kader van gebiedsgerichte partnerschappen en/of het Vlaams ruimtelijk economisch beleid (2001-...)

Binnen de uitgaven voor het Vlaams ruimtelijk-economisch beleid, kunnen we eerst en vooral de realisatie van streekcharterprojecten waarvoor de Vlaamse regering haar medewerking heeft toegezegd, onderbrengen. Streekcharterprojecten werden op verschillende manieren ondersteund (van klassieke subsidiëringen tot het ter beschikking stellen van expertise). Eén van de belangrijke beleidsopties inzake de rol van de Vlaamse overheid in de ondersteuning van de uitvoering van streekcharterprojecten is het stimuleren van PPS-constructies. Dit gebeurde vanaf 2002, met het toekennen van steun aan een PPS-project ter voorbereiding van de herontwikkeling van een Brownfield. Tabel 12 geeft een overzicht van het aantal gesteunde projecten en de toegekende steun tussen 2001 en 2008.

Tabel 12: Aantal gesteunde projecten en toegekende steun in het kader van gebiedsgerichte partnerschappen of het Vlaams ruimtelijk-economisch beleid. (Bedragen in € mln.)

Jaar	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Aantal projecten	6	1	19	17	-	12	9	28
Toegekende steun	0,408	0,145	1,866	3,248	3,512	3,246	3,063	3,432

Bron: AO

Noot: vanaf 2009, zie bespreking hoofdtekst

Daarnaast kunnen we, met ingang van 2007, in deze categorie van steunmaatregelen ook het initiatief “*aanzetten tot activering en verduurzaming van bestemde terreinen*” toevoegen. Hierbij werden in eerste instantie onderhandelingsteams gesubsidieerd met als doel onbenutte percelen op bedrijventerreinen te activeren door actieve benadering van de eigenaars en het oplossen van knelpunten. Doelstelling is om eigenaars van onbenutte bedrijfsgronden te stimuleren hun gronden op de markt aan te bieden aan bedrijven die op zoek zijn naar ruimte. Een groot deel van de subsidies werd toegekend aan de Provinciale Ontwikkelingsmaatschappijen, die dit initiatief mee trokken.

In 2008 werd een projectoproep georganiseerd getiteld “studie- en proceskosten bij herinrichting van verouderde bedrijventerreinen en Brownfields”. De doelstelling van deze projectoproep is on(der)benutte en verouderde bedrijventerreinen op basis van een gedegen voorbereidingstraject, het zogenaamde voortraject, klaar te maken voor infrastructurele vernieuwing. 25 projecten kregen een subsidie binnen deze oproep. Samen met nog drie andere projecten kwam het totale bedrag aan subsidies op € 3.432.262,70 (zie ook Tabel 13).

In 2009 bleef de focus liggen op “Onteigeningen” (12 adviezen en/of betekeningen m.b.t. onteigeningsmachtiging), “Brownfieldconvenanten” (vastlegging van 200.000 euro) en “Aanzetten tot activering en verduurzaming van bestemde terreinen” (initiële vastlegging van € 3 mln.).

In deze laatste categorie werd eind 2009 door de Vlaamse Regering een nieuwe projectoproep gelanceerd ter stimulering van *interbedrijfssamenwerking met het oog op bedrijventerreinmanagement*. 40 projectvoorstellen werden ingediend die samen meer dan € 8 mln. subsidie aanvroegen. Via de introductie of de versterking van bedrijventerreinmanagement hoopte de Vlaamse Regering op zoveel mogelijk bedrijventerreinen in Vlaanderen diverse verduurzamingsinitiatieven te initiëren. Er werden in 2010 zo 24 projecten gesteund voor ongeveer € 5 mln. (Door het grote succes werd het initiële budget uitgebreid van € 3 mln. naar bijna € 5 mln.).

In 2011 werden twee initiatieven op poten gezet:

- steun voor herbesteding van 11 door het leger te verlaten militaire kazernes, voor een bedrag van € 800.000
- steun voor activeringsteams onbenutte bedrijventerreinen
- De projecten die in 2007 opgestart werden m.b.t. de onderhandelingsteams onbenutte bedrijventerreinen, werden geëvalueerd. Op 3 jaar tijd werd ongeveer 600 ha onbenut bedrijventerrein geactiveerd. Dit initiatief werd in 2011 omge-

doopt tot “Activeringsteams onbenutte bedrijventerreinen”. In 2011 werd binnen dit activeringsbeleid voor € 2.085.153 aan subsidies toegekend

Vanaf 2012 kwam de focus te liggen op ‘gebiedsdekkende prospectie’ en ‘het opsporen van Brownfieldprojecten die in aanmerking komen voor een economische revalorisatie’. Er kwam eveneens aandacht voor een eventuele vermarkting van de uitbreidingsreserves van bestaande bedrijven en de structurele leegstand van bedrijfspanden. De Provinciale Ontwikkelingsmaatschappijen (POM’s) zijn trekker van de activeringsteams. In 2013 werd € 250.000 vastgelegd ter intensivering van de aanpak van de activeringsteams op eigenaars aan te sporen hun gronden te ontwikkelen of te verkopen.

4.2.10. Overheidsopdrachten beleidsgericht onderzoek en beleidsinitiatieven – Verwerven van regio specifieke informatie (2005-...)

Het betreft middelen voor studieopdrachten en externe consultancy, zowel in functie van het ontwikkelen van gebiedsgerichte visies en inrichtingsconcepten voor zoekzones bedrijventerreinen als voor meer algemene ruimtelijk-economische studies zoals m.b.t. de fricties tussen RO- en Vlarew-wetgeving als belemmering voor verweven locaties, het onderzoek naar vrijstellingen voor kleine werken op bedrijventerreinen enz. Anderzijds vallen onder dit instrument de projecten waarvoor het Agentschap Ondernemen als trekker werd aangeduid in uitvoering van bijvoorbeeld regeringsbeslissingen m.b.t. gewestelijke planningsprocessen. Over de periode 2005-2012 werd hiervoor een totaal budget van € 3,8 mln. vastgelegd.

4.2.11. Bevorderen van het ondernemerschap via mediaoproep (2010)

Het bevorderen van het ondernemerschap via een mediaoproep was een éénmalig initiatief uit 2010 waarvoor een budget van € 2,5 mln. werd vrijgemaakt. Doel was het ondernemerschap op positieve wijze in beeld te brengen en te koppelen aan een cross-mediaal luik. Het doelpubliek is de Vlaamse mediasector, productiehuisen en televisiezenders die de ondernemerscultuur promoten en bijdragen tot positieve beeldvorming rond ondernemerschap. De 8 projecten die werden geselecteerd zijn: Eigen baas (VTM), Crème de la crème (VTM), Open Ondernemerschap: het Innovatiekanaal (Kanaal Z), Later als ik groot ben (Ketnet), Wolkenkrabbers (Stories TV), Topstarter (Eén), Jonge Bazen (Kanaal Z) en Start me up (Canvas). In de periode 2011-2013 werd via deze maatregel een bedrag van € 2,3 mln. uitbetaald.

4.2.12. Overige initiatieven die moeten leiden tot “Meer en sterker ondernemerschap”

Doorheen de jaren zijn er door het AO nog enkele andere initiatieven op poten gezet met als doel het ondernemerschap te stimuleren. We bespreken hierna kort de belangrijkste.

Handelskernversterking in gemeenten	Dit subsidieprogramma, aangekondigd in de nota van de Vlaamse Regering 'Winkelen in Vlaanderen 2.0', ondersteunt stads- en gemeentebesturen bij het uitvoeren van een kernversterkend detailhandelsbeleid. Hiervoor werd in 2012, € 13 mln. verdeeld over drie oproepen omtrent 'kernversterkende maatregelen', 'aankoop handelspanden' en 'renovatie handelspanden'.
Vlaams Centrum voor Kwaliteitszorg (VCK)	Het betreft een jaarlijks terugkerend subsidiebesluit waarbij een subsidie wordt toegekend aan het VCK. Het objectief is om het bedrijfsleven en de consumenten bewust te maken van de noodzaak om te streven naar kwaliteit. Sinds 1993 is er een jaarlijkse subsidie van maximaal € 372.000.
Uitbouw VON	<p>Het VON (Vlaams Ondernemerschapsbevorderend Netwerk) is een initiatief van het Agentschap Ondernemen uit 2008. Het betreft een netwerk van projectpromotoren en-medewerkers van de gesteunde projecten rond ondernemerschapsbevordering (brugprojecten, startersprojecten, ondernemingsplanwedstrijden). Om de kennis- en ervaringsuitwisseling en de structurele samenwerking tussen de organisatoren van de verschillende projecten te bevorderen. Bij uitbreiding is het eveneens een forum voor overleg tussen het agentschap, intermediaire organisaties en andere actoren.</p> <p>Finaal moet dit de efficiëntie en de effectiviteit van zowel de subsidieverstrekking als van de dienstverlening ten goede komen en verhogen. Het VON heeft een belangrijke informatieve rol te spelen (via kennis- en ervaringsuitwisseling, de organisatie van bijeenkomsten, het ontwikkelen van instrumenten om projecten te monitoren of evalueren...). Het VON wordt gekenmerkt door een dienstverlening op vlak van kennisuitwisseling, overleg & consultatie, netwerken, inspiratie, online-rapportering en zichtbaarheid.</p>

4.3. Een meer groene economie

4.3.1. Ecologiesteun in toepassing van het decreet betreffend het economisch ondersteuningsbeleid en Ecologiesteun voor roetfilters en EURO V motoren (2004-...)

In het kader van de doelstelling "een meer groene economie", is de ecologiepremie het belangrijkste beleidsinstrument, zeker wat betreft de toegekende budgettaire middelen.⁸ De ecologiepremie is een financiële tegemoetkoming aan ondernemingen die een strategisch ecologieproject zullen realiseren in het Vlaams Gewest. De overheid wil daarmee het productieproces 'vergroenen'. De premie dateert van 2004 maar onder-

⁸ We merken op dat de bedragen toegekend op de ESR-uitvoeringsrekening 51.16 (Ecologiesteun) meer omvatten dan enkel de steun door de ecologiepremie. Zij dient ook voor de ecologiesteun oude stijl (in het kader van de vroegere expansiewetgeving). Een uitgebreide beschrijving van de evolutie in de allocatie van ecologiesteun op deze ESR-rekeningen kan gevonden worden in het verslag van het Rekenhof aan het Vlaams Parlement m.b.t. de ecologiepremie: kader, toekenning en evaluatie.

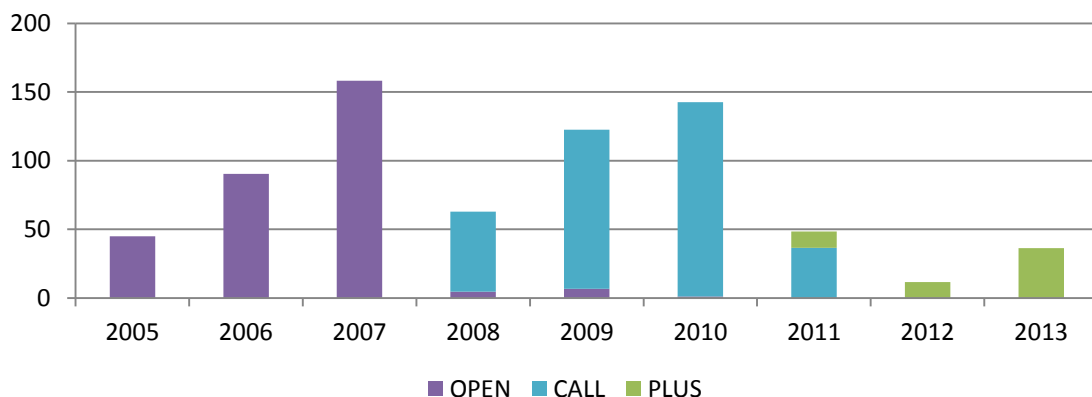
<http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2012-2013/g37c-1.pdf>

ging meerdere aanpassingen. Zo zijn er sinds 2004 drie systemen van toepassing geweest:

- Ecologiepremie OPEN: systeem van toepassing voor aanvragen van 29 oktober 2004 tot 16 mei 2007. Doel van deze maatregel was investeringen te sturen in de richting van "duurzaam ondernemen" met het oog op het behalen van het "Kyoto-objectief".
- Ecologiepremie CALL: systeem van toepassing voor aanvragen van 1 oktober 2007 tot 31 januari 2011. Jaarlijks werden 3 oproepen georganiseerd waarop ondernemingen met hun investeringsproject konden intekenen. Ontvankelijke projecten worden beoordeeld en gerangschikt. Het beschikbare subsidiebedrag werd verdeeld over de gunstig gerangschikte investeringsprojecten tot de beschikbare budgettaire enveloppe is opgebruikt.
- Ecologiepremie PLUS: systeem van toepassing na 1 februari 2011. Het call-systeem werd vervangen door een open systeem dat transparanter is en meer rechtszekerheid biedt. Elke aanvrager die de vooropgestelde criteria voldoet is, binnen het voorziene budget, zeker van subsidie.

Figuur 9 toont de evolutie van de toegekende steun via de ecologiepremie in miljoen euro. Tabel 13 vult aan met het aantal goedgekeurde dossiers, de gemiddelde steun per dossier en het gesubsidieerd investeringsbedrag. De hoogtepunten in het niveau van toegekende steun situeren zich rond 2007 en 2010. We merken dat met de invoering van de Ecologiepremie PLUS-regeling, de vastleggingen sterk zijn teruggelopen. Ook in het aantal goedgekeurde dossiers laat zich dit merken. Terwijl in 2009 nog bijna 1.000 aanvragen werden goedgekeurd voor een totale steun van € 115 mln., viel dit aantal in 2012 terug tot 201 met een totale toegekende subsidie van € 12 mln. Eind 2010 werd namelijk beslist dat projecten of investeringen die in aanmerking kwamen voor groenestroomcertificaten of warmekrachtkoppelingcertificaten, uitgesloten werden van de ecologiepremie vanaf 2011. In 2013 is een geringe toename van de toegekende steun merkbaar. Merk tenslotte op dat het grootste deel van de aanvragen afkomstig is van KMO's (484 van de 527 in 2013).

Figuur 9: Toegekende steun voor ecologiepremie Open, Call en Plus. (in € mln.)

Bron: AO

Tabel 13: evolutie aantal goedgekeurde dossiers, steun per dossier en gesubsidieerd investeringsbedrag binnen het kader van de 'ecologie-premie'

	Jaar	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
	Type										
Goedgekeurde dossiers	Open	178	418	1211	23	179 ^a	6				
	Call				647	810	568	64			
	Plus								135	201	527
Gemiddelde steun per dossier (duizenden €)	Open	252	216	805	200	37	184				
	Call				86	500	249	88			
	Plus								571	57	257
Gesubsidieerd Investeringsbudget (€ mln.)	Call	220	784	975	58	42	5				
	Plus				905	1.293	1.582	97			
									159	72	135

Bron: AO

^a Voor grootste deel van deze 179 aanvragen werd de subsidie vastgelegd in 2007. De beslissingen werd pas definitief genomen in 2009 omwille van een lopende procedure bij de Raad van State tegen het BvR van 16 mei 2007 dat het BvR 1 oktober 2004 wijzigt.

De beschikbare gegevens over de vereffeningen van de ecologiesteun laten niet toe om een onderscheid te maken tussen klassieke ecologiesteun en de ecologiepremie. Bijlage 2 toont sinds 2005 wel de totale uitbetaalde steun voor ecologie-investeringen (ESR-basisallocaties 51125116 en 51125119).

We vermelden ten slotte dat in 2013 een bedrag van € 8,4 mln. aan strategische ecologiesteun (STRES) werd verleend aan 5 projecten, en dit voor een totale investering van € 146,3 mln. Het steunpercentage van deze maatregel, die aanvullend op de ecologiepremie werd ingevoerd eind 2012/begin 2013 ter subsidiëring van investeringen in groene spits technologie, werd echter in juni 2014 op 0% gezet.

4.3.2. Overige maatregelen om te komen tot een meer groene economie

- Steunregeling voor ondernemingen ter compensatie van indirecte emissiekosten
 Het Europese emissiehandelssysteem (EU ETS) verplicht deelnemende ondernemingen een hoeveelheid emissierechten in te leveren die overeenkomt met de hoeveelheid CO₂-equivalent die zij tijdens het voorgaande jaar hebben uitgestoten. De financiële last van de aankoop van emissierechten komt echter terecht bij de verbruikers, aangezien de elektriciteitssector de CO₂-kosten kan doorrekenen in de elektriciteitsprijs. Elektriciteits-intensieve afnemers verliezen daardoor aan concurrentiekracht ten opzichte van bedrijven in regio's met een minder ambitieus klimaatbeleid. Deze maatregel heeft als doel dit concurrentieel nadeel weg te werken door deze bedrijven te compenseren voor deze indirecte CO₂-kosten.
- KMO Energie Efficiëntieplan (KEEP)

Dit is de bijdrage van de Minister van Economie tot het Vlaams mitigatieplan, dat als doel heeft de achterstand bij het bereiken van een uitstootreductie van broeikasgassen in Vlaanderen tussen 2013 en 2020 tegen te gaan. In 2014 wordt € 2 mln. voorzien binnen het AO voor concrete acties binnen dit plan.

4.4. Meer groeiende ondernemingen

Onder deze noemer behandelen we in 4.4.1. de klassieke expansie- of investeringssteun. Deze steun ging vanaf 18/11/2003 over in de groeipremie, die we in 4.4.2. bespreken. De expansiesteun voor ecologische investeringen bleef ook na 18/11/2003 bestaan tot aan de opstart van de ecologiepremie (zie eerder in paragraaf 4.3.1). Daarnaast ontstond eveneens een nieuw steunsysteem voor strategische investerings- en opleidingssteun (SIOS), dat in 2013 gewijzigd werd in strategische transformatie-steun (STS).

4.4.1. Economische investeringssteun / Expansiesteun (tot 2003)

Een eerste maatregel met als doel het aantal groeiende ondernemingen te stimuleren, is de investerings- of expansiesteun aan kleine, middelgrote en grote ondernemingen. Ze is onder te verdelen in twee categorieën:

- Investeringssteun in toepassing van de wet van 31/12/1970 en het decreet van 15/12/1993 (ex-FEERR-MGO)
- Investeringssteun in toepassing van de wet van 1978 en het decreet van 1993 (ex-FEER KO)

Onder beide noemers vallen zowel de klassieke expansiesteun voor niet-ecologische investeringen (worden vastgelegd op ESR-rekening 51.12 en 51.13) en de ecologie-steun (vastgelegd op ESR-rekening 51.16). De tabellen 14 en 15 groeperen deze expansiesteun voor zowel ecologische als niet-ecologische investeringen. De klassieke economische expansiesteun werd opgegeven voor kleine- en middelgrote ondernemingen omdat vanaf 18/11/2003 het systeem van een 'groeipremie' via een call in werking trad. De expansiesteun voor ecologie-investeringen bleef echter wel bestaan.

In de periode 1986-2007 bedroeg de totaal toegekende expansiesteun voor middelgrote en grote ondernemingen € 2.549,34 mln. Voor kleine ondernemingen werd via deze regeling in totaliteit € 1.392,64 mln. aangewend (periode 1991-2005).

Tabel 14: Economische investeringssteun middelgrote en grote ondernemingen

jaar	Aanvragen	positieve beslissingen	Aanvaarde investeringen (€ mln.)	Toegekende steun (€ mln.)	% steun/invest.	Gem. steun/dossier	Steun index
1986	969	734	1.497,28	158,65	10,6	216.146,94	100,00
1987	846	650	1.266,74	123,95	9,78	190.687,33	78,13
1988	1004	777	2.392,17	220,63	9,22	283.944,96	139,06
1989	1230	797	1.817,06	151,22	8,32	189.730,30	95,31
1990	1291	949	3.096,19	205,75	6,65	216.808,88	129,69
1991	689	1014	4.030,75	213,19	5,29	210.245,00	134,38
1992	678	215	629,65	59,49	9,45	276.718,35	37,50
1993	784	404	1.241,95	86,76	6,99	214.759,24	54,69
1994	430	298	895,64	84,18	9,4	282.498,80	53,06
1995	284	461	939,52	88,57	9,43	192.130,92	55,30
1996	478	444	1.547,62	111,55	7,21	254.243,44	70,31
1997	387	391	1.185,43	112,79	9,51	288.469,45	71,09
1998	480	336	1.946,46	168,07	8,63	500.213,72	105,94
1999	460	219	1.131,14	112,05	9,91	511.655,82	70,63
2000	521	421	1.480,17	113,54	7,67	269.679,89	71,56
2001	494	445	1.548,54	118,66	7,66	266.651,69	74,79
2002	356	419	4.001,55	244,63	6,11	583.818,62	154,19
2003	343	225	755,22	37,84	5,01	168.133,33	23,84
2004	128	149	933,37	66,90	7,17	448.993,29	31,38
2005	0	67	404,57	37,15	9,18	554.328,36	17,42
2006				13,64			
2007				20,13			
Totaal	11.852	9.415	32.741,02	2.549,34	8,16	305.992,92	-

Tabel 15: Economische investeringssteun kleine ondernemingen.

Jaar	Aantal aanvragen	Aantal positieve beslissingen	Aanvaarde investeringen (€ mln.)	Toegekende steun (€ mln.)	% steun/invest.	gemiddelde steun/ dossier	Steun index
1991	5.986	5.050	968,87	47,50	4,90	9.405,23	100
1992	6.313	6.954	1.469,17	69,53	4,73	9.999,16	146,4
1993	7.627	5.508	1.198,61	64,11	5,35	11.638,57	134,97
1994	3.357	6.026	1.350,23	70,72	5,24	11.736,48	148,9
1995	4.958	3.214	898,07	88,52	9,86	27.542,87	186,38
1996	4.698	4.133	1.212,03	124,10	10,24	30.025,53	261,27
1997	4.741	4.190	1.259,27	121,39	9,64	28.972,19	255,58
1998	6.205	3.094	1.077,32	108,18	10,04	34.964,68	277,77
1999	2.931	2.822	983,32	100,22	10,19	35.515,01	211,01
2000	4.192	4.543	1.743,61	190,88	10,95	42.015,85	401,88
2001	2.691	3.992	1.671,12	189,69	11,35	47.517,77	399,37
2002	1.680	1.985	1.062,04	95,76	9,02	48.241,81	201,62
2003	1.782	1.486	934,08	56,30	6,03	37.886,94	118,54
2004	167	941	732,84	48,45	6,62	51.487,78	102,01
2005	0	72	128,16	17,28	13,48	240.000,00	36,38
Totaal	57.328	54.010	16.688,74	1.392,64	8,51	44.463,32	-

4.4.2. Investeringssteun aan KMO's in toepassing van het decreet betreffende het economisch ondersteuningsbeleid ('groeipremie', 2003-2009)

De groeipremie is een financiële tegemoetkoming aan ondernemingen die investeringen realiseren in het Vlaamse Gewest. Voor het toekennen van een groeipremie wordt gebruik gemaakt van een oproepsysteem (call) waarvoor tijdens een bepaalde periode steunaanvragen kunnen worden ingediend. Zoals reeds eerder vermeld werd door het in voege treden van dit systeem op 18/11/2003 (datum van eerste oproep) de klassieke economische expansiesteun voor (kleine en) middelgrote ondernemingen opgeheven, met uitzondering van de ecologie-investeringen.

De aanvragen werden in een wedstrijdformule met elkaar vergeleken. Een groeipremie werd slechts toegekend aan de best scorende projecten, en dit tot uitputting van de vooraf vastgelegde budgettaire steunveloppe. Aan de groeipremie via call-systeem konden alleen kleine ondernemingen en middelgrote ondernemingen deelnemen die een aanvaardbare hoofdactiviteit uitoefenen en een aanvaardbare juridische vorm hebben. De eerste oproep vond plaats in 2003. In 2004 was er eveneens 1 oproep, in de jaren 2004 en 2005, 4 oproepen en in 2007 en 2008, 3 oproepen. In 2009 werden geen calls meer opengesteld. Het budget dat initieel voorzien was voor de groeipremie werd toegevoegd aan het budget van de ecologiepremie.⁹ Tabel 16 illustreert het gebruik van de groeipremie tussen 2003 en 2009. In totaal werd via dit instrument ongeveer € 250 mln. aan subsidies verstrekt en werden zo meer dan € 3 mld. aan investeringen gesteund.

Tabel 16: Gebruik van de groeipremie, 2003-2009

Jaar	Behandelde aanvragen	Goedgekeurde aanvragen	Goedgekeurde investeringen (€ duizend)	Toegekende groeipremies (€ duizend)	gemiddelde subsidie per dossier (€)
2003	1413	391	304.271	29.783	76.172
2004	1893	443	359.363	29.989	67.696
2005	4194	688	591.316	47.296	68.743
2006	3769	545	594.045	47.248	86.693
2007	1577	345	403.194	31.507	91.324
2008	2455	427	614.514	47.342	110.871
2009	850	127	169.724	15.793	124.355

Bron: AO

⁹ Toch werden er in 2009 nog groeipremies toegekend, en zelfs in 2010 werden nog groeipremies uitbetaald. De cijfers voor 2009 in Tabel 17 hebben nl. toepassing op de laatste oproep van 2008, waarvan de premies slechts in 2009 werden toegekend en later werden uitbetaald.

4.4.3. Investeringssteun aan grote ondernemingen in toepassing van het decreet betreffende het economisch ondersteuningsbeleid (2004-...)

Onder de strategische doelstelling "Meer groeiende ondernemingen" neemt de investeringssteun een belangrijke plaats in. Dit betreft een steunmaatregel voor kleine, middelgrote en grote ondernemingen. Tussen 2004 en 2007 was er een tweevoudig systeem:

- 'Ad hoc' opleidingssteun toegekend op basis van de Europese Kaderregeling inzake opleidingssteun van 12/01/2001. Het betreft individuele opleidingssteun waarvoor geen Vlaamse regelgeving bestaat
- Een 'groei premie voor strategische projecten', toegekend op basis van de "Richtsnoeren met betrekking tot strategische investeringsprojecten met een subsidiabel investeringsbedrag boven de € 8 mln.". Het betreft een steunsysteem voor kleine, middelgrote en, voor wat betreft investeringen in ontwikkelingszones, grote ondernemingen. Strategisch duidt o.a. op de mate van milieugerichtheid, de bedrijfseconomische toestand en sociale verantwoordelijkheid van de onderneming

Vanaf 2008 werd dit tweeledig steunsysteem vervangen door een gecombineerd steunsysteem voor *strategische investerings- en opleidingssteun* (SIOS), ingevoerd bij Besluit van de Vlaamse regering op 22/02/2008. Het voorziet in financiële ondersteuning van KMO's en grote ondernemingen die grote beroepsinvesteringen of een groot opleidingsproject willen uitvoeren. Steun wordt enkel toegekend als de onderneming voldoet aan enkele criteria, m.n.:

- investeringen van meer dan € 8 mln. van KMO's in heel Vlaanderen en GO's in de regionale steungebieden
- opleidingen van minstens € 450.000 van kleine, middelgrote en grote ondernemingen in heel Vlaanderen

Tabel 17: Evolutie van het aantal goedgekeurde dossiers en de toegekende opleidings- en investeringssteun (2004-2013)

jaar	Goedgekeurde dossiers	Toegekende steun	gemiddeld toegekende steun	Uitbetaalde steun
2004	19	15.447.828	813.044	NA
2005	7	10.552.004	1.507.429	3.943.705
2006	45	81.747.028	1.816.601	20.492.440
2007	26	24.400.650	938.487	22.463.811
2008	30	28.330.293	944.343	27.376.546
2009	59	45.963.943	779.050	33.510.886
2010	47	39.430.923	838.956	33.546.468
2011	70	48.578.550	693.979	33.104.000
2012	43	29.716.661	691.084	28.867.282
2013	42	41.039.668	977.135	-

Bron: AO

Via het instrument strategische investerings- en opleidingssteun werd in de periode 2004-2013 een totale steun toegekend van ongeveer € 365 mln. (zie Tabel 17). Per dossier kwam dit neer op een gemiddeld bedrag van € 1 mln. De uitbetalingen in deze periode bedroegen in totaal € 203 mln. Wat de SIOS betreft, bedraagt de totale steun tussen 2008 en 2013 meer dan € 230 mln. In 2013 alleen betekende dit steun voor € 375 mln. aan investeringen.

In 2013 werd deze maatregel omgevormd tot de *strategische transformatiesteun (STS)*. Deze maatregel geldt voor opleidingen en investeringen in het kader van een strategisch transformatieproject, en wordt zo in lijn gebracht met de uitvoering van het Nieuw Industrieel Beleid. Steun kan worden toegekend voor:

- investeringen in strategische clusters en leadplants in Vlaanderen
- investeringen in de internationale doorgroei van innovatiegerichte kmo's in Vlaanderen
- transformerende investeringen, die de duurzame verankering realiseren van belangrijke tewerkstelling in Vlaanderen

Per eind 2013 werden in dit nieuwe steunsysteem nog geen dossiers beslist. Voor 2014 werd een vastleggingskrediet van € 38,028 mln. voorzien.

4.4.4. Investeringssteun binnenscheepvaart (1998-2004)

In het kader van de ondernemingssteun voor kleine ondernemingen werd ook steun verleend aan de binnenvaart, en dit op basis van de bijzondere richtlijn voor de steun aan de binnenvaart, van kracht tot eind 1999. Toch werden nog tot eind 2001 dossiers aanvaard die werden ingediend in 1999. Een nieuw BvR van 28 juni 2002 blies deze maatregel nieuw leven in. Tabel 18 geeft een overzicht van het aantal aanvragen en de toegekende steun verstrekt via deze maatregel.

Tabel 18: Middelen voor de bijzondere richtlijn binnenscheepvaart, 1998-2004

jaar	Aantal aanvragen	Aantal positieve beslissingen	Aanvaarde investeringen (€ mln.)	Toegekende steun (€ mln.)	% steun/ invest.	gemiddelde steun/ dossier
1998	221	132	174,55	2,47	17,00	18.742,25
1999	256	96	15,64	2,69	17,22	28.065,94
2000	0	242	38,87	7,12	18,33	29.439,92
2001	0	40	13,13	2,71	20,66	67.750,00
2002	52	-	-	-	-	-
2003	224	191	36,15	5,43	14,99	28.376,96
2004	0	71	35,83	5,375	14,99	75.633,80

Bron: AO

4.4.5. Overige maatregelen m.b.t. doelstelling “meer groeiende ondernemingen”

▀ Subsidies flexibele mechanismen

Deze maatregel omvat een samenwerking met het beleidsdomeinen Energie en Leefmilieu voor het opstarten van een programma met als doel het verwerven van nodige ervaring door overheid en bedrijfswereld met complexe internationale procedures en standaarden voor projectgebonden mechanismen. Specifiek probeert men ondernemingen (en de Vlaamse overheid) ervaring te laten op doen met de ontwikkeling van CDM en JI-projecten in het kader van het Kyoto protocol.¹⁰ Een en ander moest leiden tot de aankoop van de nodige CO-emissierechten zodat Vlaanderen aanvullend op de interne reductiemaatregelen de eigen emissiereductiedoelstelling kan halen. Dit project liep in de periode 2003-2004 en omvatte een budget van € 121.780.

▀ Relancemaatregelen n.a.v. diverse herstructureringen

▀ Projecten die de economische relance bevorderen met bijzondere aandacht voor sociaaleconomische streekontwikkeling

▀ Investeringssteun voor internationale groei

4.5. Een meer innovatieve en kennisintensieve economie

4.5.1. Projecten kaderend in het Nieuw Industrieel Beleid

Het Agentschap Ondernemen is trekker van de economische pijler in het NIB, die focust op ‘de Fabriek van de Toekomst’. Sinds 2011 werden ook binnen het Hermesfonds middelen voorzien ter financiering van projecten die kaderen binnen dit beleid. In 2011 en 2012 betrof het vastleggingen van € 7 mln. per jaar. In 2013 werd € 9,2 mln. vastgelegd.

4.5.2. Overdrachten aan IWT ter betaling van de Vlaamse excellentiepolen (2003-2008)

Met de maatregel ‘Vlaamse excellentiepolen’ probeerde men de brug te slaan tussen economische en technologische innovatie via de financiering van een aantal projecten.

¹⁰ Clean Development Mechanism (CDM) en Joint Implementation (JI) zijn twee flexibele instrumenten die onderdeel uitmaken van het Kyoto Protocol. Door te investeren in CDM- en JI-projecten kunnen landen en bedrijven een reductie van de CO₂-uitstoot realiseren in andere landen. De investerende landen of bedrijven krijgen vervolgens (een deel van) de behaalde emissiereducties in de vorm van CER's (in het geval van een CDM-project) of ERU's (in het geval van een JI-project). Deze rechten kunnen gebruikt worden in het Europese systeem voor emissiehandel.

In 2003 ging het om 3 projecten (VIL, FMTC, IncGEO vzw) en een steunbedrag van € 30 mln. In 2004 ging het om 5 projecten (Productinnovatie en Industrieel design, voorstudie Voeding, IBBT-breedband, IBBT-E-gov en Flanders DC) en een bedrag van € 16,9 mln. De bovenvermelde overeenkomsten liepen tot eind 2008.

Deze betalingen aan de Vlaamse Excellentiepolen gebeurden via het IWT dat zelf de betalingen aan de Vlaamse Excellentiepolen prefinancierde. De betalingen zijn uitgevoerd in functie van de realiteit en op aangeven van de uitgevoerde controles door het IWT.

4.5.3. Overdrachten aan IWT ter uitvoering van het project 'Generaties' (2009-...)

In 2009 werd een bedrag vastgelegd van € 23,5 mln. ter ondersteuning van het project 'Generaties' mei 2009-april 2010. De betalingen zullen moeten gebeuren in de periode 2010-2015 en zullen op dezelfde wijze gebeuren als voor de Vlaamse Excellentiepolen (zie eerder). Eind 2012 was reeds voor ongeveer € 15 mln. uitbetaald.

4.5.4. Economisch overheidsinitiatief (2002-2007)

Dit instrument groepeerde enkele specifieke maatregelen en subsidies m.b.t. het economisch overheidsinitiatief, voor een totaal bedrag aan vastleggingen in de periode 2002-2007 van € 1,8 mln.

4.6. Beheer van strategische projecten

4.6.1. Inkomensoverdrachten aan bedrijven en financiële instellingen (EFRO & Interreg)

Het EFRO, of Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, is een Europees structuurfonds dat projecten subsidieert die de ongelijkheden tussen regio's verminderen, het concurrentievermogen vergroten, werkgelegenheid creëren en de cohesie tussen de regio's versterken.

Het Agentschap Ondernemen staat in voor een efficiënt beheer en uitvoering van het EFRO doelstelling 2-programma en neemt de coördinatie op van de Vlaamse participatie in de Interreg-programma's (transnationale programma's – doelstelling 3). De cofinanciering van de economische projecten wordt bijgevolg geregeld via het Hermesfonds. De EFRO-projecten, goedgekeurd in het kader van deze meerjarenprogramma's, leveren een bijdrage tot de economische ontwikkeling van de erkende regio's en stadsgedeelten (Doelstelling-2 en Urban) of dragen bij tot het bevorderen van de grensoverschrijdende en interregionale samenwerking (Interreg).

Het EFRO-programma 2002-2006 leidde tot de realisatie van 912 projecten in Vlaanderen. Voor de uitvoering van het Cohesiebeleid tijdens de programmaperiode 2007 - 2013 is € 308 miljard aan EU-middelen voorzien (tegenover € 195 miljard voor de periode 2000-2006). Hiervan kreeg Vlaanderen, wat betreft het Europees Fonds voor Re-

gionale Ontwikkeling, € 319,5 mln. toegewezen voor doelstelling 2 (€ 201 mln.) en doelstelling 3 (€ 118,5 mln.). Wat de vastleggingen en vereffeningen op het Hermesfonds betreft, kunnen we nog volgend overzicht geven:

- Tussen 2002 en 2013 werd een totaal bedrag van om en bij de € 139 mln. vastgelegd op ESR-basisallocatie 32003206 (EFRO Vlaamse cofinanciering) en € 8,4 mln. op basisallocatie 32003212 (EFRO cofinanciering – uitdagingen arbeidsmarkt)
- In de periode 2005-2013 werd op deze posten een bedrag van € 102 mln. resp. € 4,2 mln. vereffend

In het vervolg van deze paragraaf concentreren we onze bespreking op het programma 2007-2013.

■ Doelstelling 2 “Regionaal concurrentievermogen en Werkgelegenheid”.

Bij beslissing van de Vlaamse Regering van 16 mei 2007 werd het operationeel EFRO – programma goedgekeurd voor indiening bij de Europese Commissie. Dit meerjarenprogramma heeft betrekking op gans Vlaanderen en voorziet de volgende prioriteiten:

- Stimuleren van kenniseconomie en innovatie
- Bevorderen van ondernemerschap
- Verbeteren van de ruimtelijk-economische omgevingsfactoren
- Bevorderen van de stedelijke ontwikkeling
- Technische bijstand

De indiening bij de Europese Commissie houdt een engagement in tot cofinanciering van de betrokken acties door de Vlaamse Regering (de Europese middelen zijn immers additioneel). Daarnaast hebben ook de regionale en lokale besturen, evenals de projectpromotoren ter zake een verantwoordelijkheid.

Eind 2013 waren 498 projecten goedgekeurd en werd € 200,9 mln. EFRO-steun toegekend. Voor projecten met een economische finaliteit werd sinds de start van het programma tot 31/12/2013 een bedrag van € 87.792.521 aan cofinanciering in het Hermesfonds vastgelegd.

■ Doelstelling 3 “Territoriale samenwerking”

De grote thema's en prioriteiten van de doelstelling 3 - of Interreg IV - programma's zijn een versnelde realisatie van de doelstellingen uit de Lissabon- en Göteborg-agenda's. De nadruk ligt hierbij onder meer op:

- het aanmoedigen van innovaties in ondernemingen, het stimuleren van het ondernemerschap en de groei van de kenniseconomie
- het vergroten van de aantrekkelijkheid en de toegankelijkheid van lidstaten, regio's en steden door het verbeteren van de vervoer- en communicatieinfrastructuur
- de bescherming van het milieu en het gezamenlijke beheer van natuurlijke en technologische risico's

Vlaanderen participeert tijdens de programmaperiode 2007–2013 in de volgende samenwerkingsprogramma's:

- ▀ grensoverschrijdende samenwerking:
 - ▀ Grensregio Vlaanderen-Nederland; (€ 95 mln.)
 - ▀ Euregio Maas-Rijn; (€ 72 mln.)
 - ▀ Frankrijk/Vlaanderen/Wallonië; (€ 138 mln.)
 - ▀ 2 Zeeën; (€ 167 mln.)
- ▀ transnationale samenwerking:
 - ▀ Noordzeegebied; (€ 138 mln.)
 - ▀ Noord-West-Europa. (€ 355 mln.)
- ▀ interregionale samenwerking
 - ▀ Interregionaal samenwerkingsprogramma; (€ 321 mln.)
 - ▀ URBACT II (€ 53 mln.)
 - ▀ INTERACT II (€ 34 mln.)

Eind 2013 waren de beschikbare EFRO-middelen in deze Interreg programma's voor 99% vastgelegd. Deze programma's waaraan Vlaanderen participeert omvatten eind 2013 meer dan 800 goedgekeurde projecten. Sinds de start van de Interreg IV periode in 2007 werden via het Hermesfonds al 64 projectdossiers gesubsidieerd voor een bedrag van € 22.574.530 (totale projectkost € 81.876.734). Het gemiddelde cofinancieringspercentage tussen 2007-2013 is aldus 27,6%.

4.6.2. Deelname aan het Enterprise Europe Network (EEN)

Enterprise Europe Network Vlaanderen is een samenwerkingsverband tussen het Agentschap Ondernemen en het IWT. Deze organisaties werken samen om KMO's wegwijs te maken in Europa. Ze coöpereren hiervoor ook met FIT (Flanders Investment & Trade) en het Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen. Enterprise Europe Network Vlaanderen behoort tot een netwerk van meer dan 600 partnerorganisaties in de EU.

4.6.3. Subsidie aan het Vlaams Kenniscentrum Water (VLAKWA)

Het betreft ad-hoc financiering voor VLAKWA vzw, en dit binnen het kader van het EFRO-programma D2 (2007-2013). Met dit project, gerealiseerd door de Hogeschool West-Vlaanderen, werd onderzoek gevoerd naar de zinvolheid van de oprichting van een expertisecentrum Water en de krijtlijnen waarbinnen dit kenniscentrum moet opereren. Het project leidde tot de formele oprichting van het VLAKWA op 19/04/2010. Ter financiering van de werking van het VLAKW werd een éénmalige subsidie toegekend vanuit het Hermesfonds voor de periode 1/9/2010 tot 31/12/2012 voor een bedrag van € 925.000. Eenzelfde bedrag werd ter beschikking gesteld door het IWT.

4.6.4. Subsidie aan het MIC

Het betreft een subsidie van € 1,4 mln. aan de vzw MIC (Microsoft Innovation Center), een samenwerking van Microsoft met een aantal private en publieke partners. MIC richt zich op de zorgsector om de innovatie en het ondernemerschap in deze sector te stimuleren.

4.7. Beheer van bijzondere opdrachten

4.7.1. KMO-IT

Platformwerking om de inspanningen van de Vlaamse overheid om KMO's te versterken en te laten groeien dankzij ICT. Doel is de coördinatie en ondersteuning van deze projecten gecombineerd met het beheer van een website en een maandelijkse nieuwsbrief die courante ICT-onderwerpen behandelen. De uitvoeringstermijn liep van 1 februari 2011 tot 31 december 2012. Er werden 11 EFRO-projecten gerealiseerd met focus op ICT als strategisch belangrijke factor. Eind 2012 bedroeg de totaal uitbetaalde steun € 1,9 mln.

4.7.2. Subsidies Design Vlaanderen

Deze maatregel voorziet in steun aan uiteenlopende projecten die de hedendaagse vormgeving in Vlaanderen stimuleren. Ze is toegankelijk voor ontwerpers die erkend zijn door Design Vlaanderen. De steun kan dienen ter ondersteuning van projecten voor vervolmaking van opleiding in het buitenland, deelname aan of organisatie van workshops of colloquia, beurzen of tentoonstellingen etc. In de periode 2009-2012 bedroegen de vastgelegde middelen voor dit instrument ongeveer € 720.000. Over dezelfde periode werd echter slechts voor ongeveer € 480.000 uitbetaald.

4.7.3. Flanders DC/FFI

Het betreft een convenant tussen het Agentschap Ondernemen en Flanders DC ter toekenning van een subsidie van € 500.000 per werkingsjaar tussen 2009 en 2014. Deze subsidie wordt gebruikt voor de organisatie van of participatie in minimum 10 activiteiten per jaar om de ondernemingscreativiteit te stimuleren in de creatieve sector.

4.7.4. Screen Flanders

De steunmaatregel 'Screen Flanders' werd in het leven geroepen in 2012, en geeft extra financiële ondersteuning aan lange fictie-, documentaire- of animatiefilms met een duur van minstens 60 minuten en animatiereeksen die het culturele patrimonium van het Vlaamse Gewest verrijken. Het betreft een oproepsysteem met gesloten steunenveloppe.

Belangrijk is dat het terugbetaalbare voorschotten betreft op de netto-ontvangsten; Bovendien is een voorwaarde dat elke euro steun moet op zijn minst één euro audiovisuele uitgaven in het Vlaamse Gewest opbrengen. De minimale investering in het

Vlaamse gewest moet 250.000 euro bedragen en de maximale steun per project is 400.000 euro.

Voor de eerste twee oproepen bedroeg het vastleggingskrediet per keer € 5 mln. Bij de eerste oproep in 2012 werden 27 aanvragen ingediend, waarvan er 20 werden ondersteund. Bij de tweede oproep 2013 werden 10 projecten ondersteund voor een bedrag van € 2 mln. De derde oproep in 2013 resulteerde in € 2.2 mln. steun voor eveneens 10 projecten. Het totale bedrag aan toegekende steun is tot eind 2013 dus € 9.21 mln.

Voor 2014 zijn drie oproepen voorzien.

4.7.5. Impulsloket Flanders' Care

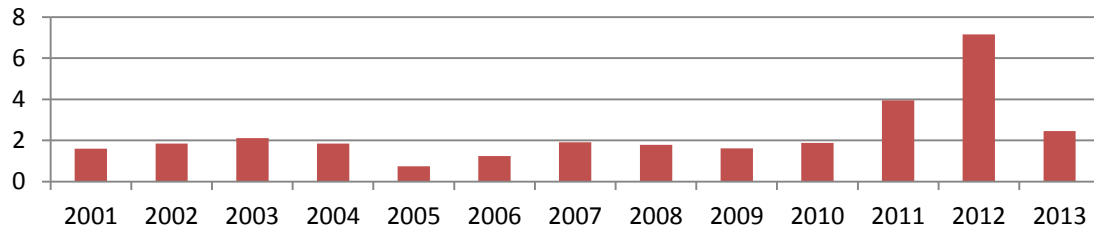
Contactpunt binnen Flanders' Care waar men terecht kan met vragen over instrumenten, financiering, wetgeving. In 2012 werden 406 unieke contacten gelegd binnen de stakeholdersgroepen, wat resulteerde in 438 vragen. In 2012 werd voor € 2,3 mln. aan steun vastgelegd.

4.8. Beheer van andere uitgaven passend in het sociaal, economisch en regionaal beleid van de Vlaamse Regering

4.8.1. Werkingsuitgaven, gedeeltelijk ter cofinanciering van Europese uitgaven en ter dekking van de beheersvergoeding aan derden - Uitgaven passend in het sociaal, economisch en regionaal beleid van de Vlaamse regering

Het betreft de werkingskosten voor de contracten met de emittent Sodexho voor de werking van Opleidings- en Adviescheques (later BEA en KMO-portefeuille) en voor de erelonen van raadsliden die optreden in rechtszaken waarin het hermesfonds betrokken is. Machtiging wordt verleend aan de Vlaamse minister van Economie tot het doen van uitgaven in het kader van het sociaal-economisch en regionaal beleid. Figuur 10 geeft een overzicht van de vastleggingen op het Hermesfonds binnen deze uitgaven-categorie.

Figuur 10: Vastleggingen in het kader van de werkingsuitgaven en uitgaven passend in het sociaaleconomisch en regionaal beleid van de Vlaamse regering. (in € mln.)

Bron: AO

4.8.2. Beheersvergoeding aan PMV ter betaling van de beheersvergoeding van de verschillende maatregelen

Deze rubriek geeft de kosten weer van de vergoedingen die aan PMV worden betaald voor het beheer van verschillende opdrachten (Kidsinvest, specifieke opdrachten). De werkingskosten (zitpenningen, verplaatsingskosten), beheersovereenkomst en het exploitatietekort van het Vlaams Waarborgfonds vallen namelijk ten laste van het Hermesfonds. We verwijzen voor de specifieke vastgelegde en vereffende bedragen naar Bijlage 1 en 2, ESR-codes 12.11 en 51.02.

4.8.3. Beheersvergoeding PMV in het kader van de winwinlening

Deze rubriek, ingevoegd bij BC2008 voor de betaling van de beheersvergoeding aan PMV m.b.t. de winwinlening, had een startbedrag van € 100.000, en wordt jaarlijks geïndexeerd.

4.8.4. Belastingvermindering PMV in het kader van de winwinlening

Nieuwe rubriek bij BC2008 voor fiscale minderinkomsten die de federale overheid oploopt als gevolg van de winwinlening. Jaarlijks geraamd bedrag door PMV.

4.8.5. Verliesfinanciering waarborgregeling – groene waarborg

Bedragen die kunnen worden aangesproken in functie van de verliesfinanciering van de waarborgregeling.

4.8.6. Zelfstandige Kinderopvang

Het Agentschap Ondernemen focust zich op de bedrijfseconomische aspecten bij het oriënteren van initiatieven in de zelfstandige kinderopvang. Dit via infosessies, individuele begeleiding en het verstrekken van sectorspecifieke informatie van de doelgroep. Hiervoor werd in 2012 een budget voorzien van € 181.500 en in 2013 € 188.000.

4.8.7. Duurzaam ondernemen (2003)

Het betreft hier een éénmalige vastlegging in 2003, ten bedrage van € 123.323,20 voor beleidsvoorbereidend studiewerk over het toepassen en aftoetsen van het concept duurzaam ondernemen binnen het economisch beleid.

4.8.8. Steunpunt Economie (2002-2006)

Het betreft een steunmaatregel ten behoeve van het 'Steunpunt Ondernemerschap, Ondernemingen en Innovatie'. De financiering uit het Hermesfonds bedroeg tussen 2002-2006 € 123.946,76 per jaar.

Over deze periode van 5 jaar werden uitgebreide longitudinale databanken ontwikkeld, fundamentele onderzoeksprojecten uitgevoerd en KT projecten uitgevoerd om o.a. beleidsinstrumenten te evalueren. Doelstelling van het steunpunt was om het kenniscentrum te worden in Vlaanderen rond de complexe relatie tussen ondernemerschap en duurzame economische groei in Vlaanderen. Het steunpunt werd grotendeels gefinancierd door de toenmalige administratie Wetenschappen en Innovatie (€ 734.680,57 per jaar).

4.9. Overige steunmaatregelen

4.9.1. Historische maatregelen ter faciliteren van de omgevingsfactoren

■ Streekplatformen (2001-2006)

Subsidies toegekend aan de erkende regionale samenwerkingsverbanden (ERSV), in het kader van het afsluiten van streekcharters rond het vernieuwd economisch beleid, d.i. de organisatie van een streekplatform. De kredieten dienen ter financiering van het secretariaat van het streekplatform. De werking van een streekplatform moest leiden tot het afsluiten van een charter met de Vlaamse Regering en de implementatie van een aantal strategische hefboomen. De middelen toegekend aan deze streekplatformen worden weergegeven in Tabel 19.

Tabel 19: Steun voor streekplatformen, 2001-2006 (in €)

Jaar	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Steunbedrag	1.057.204	757.839,91	618.137,66	6.501.184,84	832.154,45	900.000

Bron: AO

■ Strategisch Plan Ruimtelijke Economie (2002-2004)

Het opzet van het Strategisch Plan Ruimtelijke Economie (SPRE) was een impuls te geven aan de beleidsvoorbereiding op ruimtelijk economisch vlak. Het streefdoel was een visie ter ondersteuning van het ruimtelijk economisch beleid tegen 2004 via de opmaak van een nota ruimtelijk economisch beleid. Hiervoor werden wetenschappelijke studies en elke andere uitgave gesubsidieerd die kaderde binnen het sociaal, economisch en regionaal beleid van de Vlaamse regering. De beleidsconclusies en aanbevelingen werden gebundeld in het eindrapport: *Ruimte en economie in Vlaanderen*. Over de periode 2002-2004 werd hiervoor een totaal budget van 823.490,4 euro voorzien.

■ Centrummanagement (1999-2006)

Deze maatregel voorzag in het erkennen en subsidiëren van 24 centrummanagers. De maatregel ging van start in 1999/2000. De vastleggingen bedroegen in 1999 ongeveer € 2,8 mln. In 2003 en 2006 werden nog beperkte vastleggingen gedaan (voor resp. € 1.885 en € 12.000).

4.9.2. Bijzondere opdrachten en projecten

Tabel 20 bevat enkele additionele initiatieven in het kader van de beleidsopdrachten of bijzondere opdrachten van het AO.

Tabel 20: Overige beleidsopdrachten, bijzondere opdrachten en projecten

Prestarterssteun	Zie hiervoor de beschrijving van de Initiatieven ter bevordering van het ondernemerschap (paragraaf 4.2.2)
Gazellesprong	Dit project omvat een geheel aan maatregelen die gericht zijn op snelgroeiende bedrijven. Men probeert via deze initiatieven een snelle expansie te bevorderen en te vergemakkelijken, d.i. het aanpakken van groei pijnen zoals het aanwerven van geschikt personeel; het aanpassen van de management- en organisatiestructuren aan nieuwe omstandigheden ten gevolge van de groei; en het verkrijgen van voldoende kapitaal om hun groei te financieren. Via intensieve begeleiding en coaching en een beleid aangepast aan de noden van groei gerichte ondernemingen. Dit project werd gestart in 2010. De Vlaamse Regering trok toen al € 1,5 mln. uit. Binnen de oproep ondernemerschap werden 9 coaching projecten geselecteerd van intermediaire organisaties. Deze leidden tot het opzetten van proefprojecten inzake groei begeleiding waarbinnen 111 bedrijven werden geselecteerd en begeleid.
Opvolging en Overname	Het masterplan voor opvolging en overname is opgestart om de bedrijfscontinuïteit van bestaande ondernemingen te stimuleren via generatiewisseling of overname. Via informatieverstrekking en sensibilisering rond overdrachten en overnames wil men vooral 55+ ondernemers en partners en kinderen bereiken.
Economisch locatiebeleid	Het economisch locatiebeleid heeft als voornaamste taken (a) onderbouwen van de ruimtebehoeften voor verschillende types van economische activiteiten en het doorvertalen van deze inzichten naar eigen beleidsinitiatieven (b) op punt stellen van informatie over bedrijventerreinen en (c) informeren en adviseren van bedrijven met vragen over ruimtelijke ordening. In 2013 werd voor deze opdrachten € 270.180 vastgelegd.
Eco-efficiëntiescan	Het AO ontwikkelde in 2010, in overleg met o.a. OVAM en de middelveldorganisaties, de eco-efficiëntiescan. Doel van deze scan is om bedrijven op weg te zetten naar een meer eco-efficiënte bedrijfsvoering door <i>“concrete kansgebieden en opportuniteiten in beeld te brengen en hen te oriënteren naar de subsidie-instrumenten van de Vlaamse Overheid”</i> . Sinds 2011 is de scan deel van het vast instrumentarium van het AO.
Brownfieldconvenanten	De Vlaamse Regering wil inzetten op de herontwikkeling van brownfields en verlaten bedrijventerreinen via het afsluiten van brownfieldconvenanten met projectontwikkelaars en investeerders. Die laatste krijgen via het convenant juridisch-administratieve en financiële voordelen bij de ontwikkeling van braakliggende en onderbenutte bedrijventerreinen. In 2013 vond reeds de vierde oproep plaats.
Preventief bedrijfsbeleid	Het betreft een actieplan in het leven geroepen in 2009 dat ondernemingen doet nadenken over de succesfactoren van hun bedrijfsbeleid om te leiden tot maatregelen om in te grijpen. Doelstelling is om het aantal faillissementen te verminderen. Een onderneming in moeilijkheden kan via de KMO-portefeuille de helft van de kosten voor de opmaak van een doorstartplan recupereren, mits zij beroep doet op een erkende dienstverlener.

	Daarnaast worden ook een aantal specifieke acties gevoerd zoals een projectoproep “faillissementspreventie”, communicatiecampagnes, infosessies, studiedagen en proactieve screening.
START	<p>Strategisch Actieplan voor de Reconversie en Tewerkstelling van de luchthavenregio.</p> <p><i>Acties:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Opstellen actiegerichte bedrijventerreinenmonitor voor e luchthavenregio en de Vlaamse Rand om de effectieve realisatie van de bedrijventerreinen(her)ontwikkelingen te kunnen ondersteunen; - Opvolgen van specifieke ruimtelijk-economische dossiers in de luchthaven als de reconversiezone Vilvoorde-Machelen en Meise-Westrode; - Coördinatieopdracht van de ambtelijke kerngroep START en de Task Force START; - Vertegenwoordiging van het Agentschap ondernemen in de Vlaamse Luchthavencommissie <p><i>Budget 2012: € 47.395,70 voor haalbaarheidsstudie zuidelijke ontsluiting luchthaven en regionaal bedrijventerrein luchthavenregio.</i></p>
Nieuw Industrieel Beleid (NIB)	Het Agentschap Ondernemen is trekker van de economische pijler in het NIB, die focust op ‘de Fabriek van de Toekomst’. Binnen deze pijler zijn 8 acties opgenomen, waarvan het Agentschap de leiding heeft in 6 ervan. Twee acties namen reeds in 2012 plaats.
FINMIX	<p>Laat bedrijven toe hun project voor te stellen aan een panel van financieringsexperten, die het project beoordelen en adviseren over de aangewezen financieringsmix.</p> <p><i>Lancering: 2012</i></p> <p><i>Realisatie: 96 infoverstrekingen in 2012. 20 bedrijven namen deel aan het panel. In 2013 waren er 49 aanmeldingen voor 7 panelsessies.</i></p>
GIS-contracten	Inventarisatie en ontsluiting van geografische informatie in GIS (Geografisch Informatie Systeem) van de bedrijventerreinen in Vlaanderen.
VLAJO vzw	Het Agentschap Ondernemen voorziet, buiten het kader van het Hermesfonds, in een jaarlijkse subsidiëring van vzw Vlaamse Jonge Ondernemingen. Doel is om studerende jongeren vroegtijdig vertrouwd te maken met ondernemerschap en bedrijven en scholen te mobiliseren in een win-win relatie. Het gaat dus om programma’s om jongeren in staat te stellen ondernemende competenties te ontwikkelen en te testen in een gecontroleerde en realiteitsbenaderende context, via o.a. miniondernemingen, Small Business Project, Start Academies, Droomfabriek etc. tussen 2007 en 2012 werd hiervoor rond de € 1 mln. per jaar uitgetrokken.

5. Conclusies

Dit rapport heeft als doel een overzicht te geven van het economisch overheidsinstrumentarium binnen de begroting van het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie. We focussen hierbij enkel op de middelen binnen het Fonds voor Flankerend Economisch Beleid (*'Hermesfonds'*), het belangrijkste instrument voor het reguliere economische beleid.

We proberen een kijk te geven op de beschikbare beleidsinstrumenten voor economisch beleid, hun evolutie en gebruik, en hun budgettaire omvang. In dit hoofdstuk vatten we de belangrijkste observaties en conclusies samen.

5.1. VAK, VEK, vastleggingen en vereffeningen

De vastleggingskredieten (VAK) van het Hermesfonds stegen tussen 2005 en 2009 van ongeveer € 235 mln. tot boven € 369 mln. Sindsdien is echter een sterke daling merkbaar in de VAK. In 2013 werd in de Vlaamse begroting een krediet van € 202,5 mln. voor vastleggingen voorzien. Aldus is een opmerkelijke daling in de beleidsruimte van het Hermesfonds merkbaar tijdens de voorbije legislatuur.

Eveneens in de periode 2009-2013 kenden deze vastleggingskredieten gemiddeld een benutting van 98,2%. Dit is een hoog benuttingspercentage en in lijn met het gemiddelde voor de totale Vlaamse begroting. Bij de vereffeningen daarentegen is er sprake van een significante onderbenutting van de voorziene kredieten. Gemiddeld tussen 2009 en 2013 werd slechts 87% van de vereffeningkredieten (VEK) effectief omgezet in betalingen. Deze onderbenutting situeert zich voornamelijk bij de categorie van de peterschapsprojecten, EFRO Vlaamse Cofinanciering, en de initiatieven ter bevordering van het ondernemerschap. De KMO-portefeuille, ecologiesteun en investeringssteun (o.a. SIOS) werden beter benut. De verklaringen voor deze hoge onderbenutting van de VEK liggen o.a. bij de niet-vastlegging van een deel van de kredieten (1/2), annuleringen van eerder vastgelegde steun, niet volledig opvragen van steun, vertragingen bij uitvoering van beleid...

5.2. Belangrijkste instrumenten

Na de analyse in deze nota, kunnen we de volgende shortlist van belangrijkste maatregelen (volgens omvang van VEK/VAK) weerhouden:

- De ecologiepremie

De ecologiepremie is een financiële tegemoetkoming aan ondernemingen die een strategisch ecologieproject willen realiseren in het Vlaams Gewest. De oorspronkelijke premie dateert van 2004 maar het systeem kende meerdere transformaties. Tussen 2004 en oktober 2007 was er een open systeem met als doel investeringen te sturen richting duurzaam ondernemen. Tussen 11/2007 en 1/2011 was er een call-systeem van toepassing. Sinds 1/2/2011 wordt de 'ecologiepremie PLUS' gekenmerkt door een open systeem met meer transparantie.

Tussen 2005 en 2013 werd met de ecologiepremie ongeveer € 718 mln. aan steun toegekend. In 2012 bereikte de vastgelegde steun echter een minimum met € 12 mln. Strengere toekenningscriteria (zoals uitsluiting van investeringen die in aanmerking komen voor groenestroomcertificaten en warmtekrachtkoppelingcertificaten) verklaren mee deze terugval. Dit vertaalde zich ook in een daling van het aantal goedgekeurde aanvragen en het gesubsidieerd investeringsbudget. In 2013 is een licht herstel merkbaar.

■ Strategische investerings- en opleidingssteun (SIOS) en Strategische transformatiesteun (STS)

De strategische investerings- en opleidingssteun werd ingevoerd in 2008 en voorziet in financiële ondersteuning van KMO's en grote ondernemingen die grote beroepsinvesteringen of een groot opleidingsproject willen uitvoeren. Tussen 2008 en 2013 werd er meer dan € 230 mln. steun toegekend. In 2013 alleen betekende dit steun voor € 375 mln. aan investeringen. Sinds 1 oktober 2013 is deze maatregel hernoemd tot de Strategische Transformatiesteun. In dit kader wordt door de Vlaamse Overheid € 40 mln. aan steun per jaar voorzien.

■ KMO-portefeuille

De ondernemerschapportefeuille (vroeger: 'Budget Economisch Advies' of BEA) is een subsidiemaatregel die ondernemingen toelaat om online een 'portefeuille' aan te maken. Hiermee kunnen nadien ondernemerschapbevorderende diensten worden aangeschaft. Deze diensten worden ondergebracht in de pijlers 'opleiding', 'advies', 'strategisch advies', 'advies voor internationaal ondernemen' en 'technologieverkenning'.

Deze maatregel werkt met erkende dienstverleners, waarvan het aantal jaarlijks rond de 1.700 schommelt. De toegekende subsidiebedragen bedragen sinds 2009 jaarlijks rond de € 32,5 mln. Hiervan neemt de pijler opleiding ruim 72 % voor haar rekening. Het aantal steunaanvragen binnen deze maatregel steeg van iets meer dan 1.000 in 2006 tot meer dan 70.000 in 2013.

■ Aanleg bedrijventerreinen en industriële sites

Deze maatregel voorziet in de subsidiëring van bedrijventerreinen, voor o.a. het voortraject (studie en projectbegeleiding voor herontwikkeling van verouderde terreinen en brownfields), bouwrijp maken van de grond (infrastructuurwerken), investeringen in het openbaar domein etc. Daarnaast worden ook subsidies toegekend voor bedrijfsgebouwen, met het oog op modernisering, uitbreiding, oprichting bedrijvent centra om starters te huisvesten, oprichting multifunctionele gebouwen voor doorgroeiërs etc. Voor de gebouwen wordt deze maatregel georganiseerd via een oproepprocedure.

In 2013 werd voor € 30,6 mln. aan steun toegekend aan 50 projecten rond bedrijventerreinen en industriële sites, en dit vooral voor nieuwe terreinen (32 nieuwe terreinen tegenover 14 oude terreinen en 4 voortrajecten).

■ Steun in het kader van EFRO-projecten

Het Agentschap Ondernemen staat in voor een efficiënt beheer en uitvoering van het EFRO doelstelling 2-programma en neemt eveneens de coördinatie op van de Vlaamse participatie in de Interreg-programma's (transnationale programma's – doelstelling 3). De cofinanciering van deze programma's wordt geregeld via het hermesfonds.

Voor de programmaperiode 2007-2013 kreeg Vlaanderen in het kader van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling € 319,5 mln. toegewezen voor doelstelling 2 (€ 201 mln.) en doelstelling 3 (€ 118,5 mln.).

In het kader van Doelstelling 2 werden eind 2013 reeds 498 projecten goedgekeurd en € 200,9 mln. steun toegekend, hiervan werd voor projecten met economische finaliteit sinds de start van het programma tot 31/12/2013 een bedrag van ongeveer € 88 mln. cofinanciering vastgelegd op het Hermesfonds.

De Interreg programma's (Doelstelling 3) waaraan Vlaanderen participeert omvatten eind 2013 meer dan 800 goedgekeurde projecten. Via het Hermesfonds werden, sinds de start van de Interreg IV periode in 2007, 64 projecten gesteund voor een totaal bedrag van ongeveer € 23 mln.

- Initiatieven ter bevordering van het ondernemerschap en de oproep ondernemerschap

Tenslotte kunnen een aantal maatregelen samengebracht worden die als gemeenschappelijk doel hebben het bevorderen van het ondernemerschap. De belangrijkste maatregelen betreffen:

- ad hoc subsidies ter bevordering van het ondernemerschap
- brugprojecten onderwijs-ondernemerschap met als doel het stimuleren van ondernemerschap bij de schoolgaande jeugd
- ondernemingsplanwedstrijden (sinds 2002)
- de oproep ondernemerschap (sinds 2005)

Binnen deze laatste categorie werd in 2012 met de oproep 'faillissementspreventie', 'LEDnetwerk Vlaanderen' en 'startersinitiatieven' voor meer dan € 15 mln. aan steun toegekend. Sinds 2011 worden daarnaast ook subsidies toegekend voor oproepen ondernemerschap in het kader van het Nieuw Industrieel Beleid. In 2011 en 2012 werd zo jaarlijks € 7 mln. euro steun vastgelegd. Ook in 2013 werd deze maatregel verder ontwikkeld met vastleggingen voor een bedrag van € 9,2 mln.

Bijlage1: Vastleggingen op het Hermesfonds volgens ESR-uitvoeringsrekening, 2002-2013

ESR	Omschrijving	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1100	1100 - Storting ter dekking van provisie vakantiegeld ex-Vlao									397.240			
1201	12111201 - Werkingsuitgaven - Beheersvergoedingen derden	1.844.819	2.106.370	1.845.677	748.742	1.235.743	1.903.617	1.786.526	1.617.083	1.872.052	3.940.000	7.157.292	2.458.091
1202	12111202 - Overheidsopdrachten beleidsgericht onderzoek en beleidsinitiatieven				285.245	452.501	229.111	411.797	474.908	707.662	659.000	564.874	270.180
1203	1203 - Beheersvergoeding PMV in kader van Winwinlening												
1204	12111204 - Convenant Flanders DS, FFI en Ond. Plan. Wedstrijd								500.000	500.000	500.000	500.000	500.000
1205	12111205 - KMO IT								1.944.397				
1206	12111206 - Bevorder. Ondernemerschap – mediaoproep									2.500.000			
1207	12111207 - Ondersteuning van Ondernemingsplanwedstrijden									1.500.000			1.500.000
1208	12111208 – Bevorderen ondernemerschap									2.000.000			2.500.000
1209	12111209 - Peterschapsprojecten via bestek										2.300.000	2.300.000	2.300.000
1210	12111210 - Dienstverlening voor internationale groei											907.500	
1211	1211 - Werkingskosten Waarborgfonds (WBF)	1.941.275	1.594.487	155.941								181.500	190.723
1220	1220 - Studie duurzaam ondernemen		123.323										
1223	12211223 - Middelen financiële opdrachten samenwerkingsovereenkomst met POM's									80.000			
3001	30013001 - Projecten rond NIB										7.000.000	7.000.000	9.235.023

Middelen voor het Vlaams economisch instrumentarium binnen begroting

ESR	Omschrijving	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
3001	31323001 - Economisch Overheidsinitiatief	9.831	150.000	991.718	111.250		495.000						
3002	31323002 - Initiatieven Bevordering Ondernemerschap onderwijs		2.489.328			2.486.827		2.252.672					
3003	31323003 - Subsidies Design Vlaanderen								137.140	141.000	141.000	150.000	150.000
3003	31333003 - Demonstratieprojecten Flanders Care										2.299.000		
3104	3104 - Beëindiging binnenvaart	37.575	26.071	7.215									
3201	3201 - Opleidingscheques	20.000.000	9.478.765	22.500.000	22.500.000								
3202	3202 - Adviespremies / Adviescheques	1.473.648	5.848.680	15.000.000	15.000.000								
3203	32003203 - project ondernemingsvriendelijke gemeente		893.800		988.271			2.000.000		2.000.000	2.410.000	2.000.000	1.407.115
3204	32003204 - Business Angels Networks (BAN's)	90.000		924.000			1.232.000				1.232.000		
3205	3205 - ICT Plan KMO												
3206	32003206 - EFRO Vlaamse Cofinanciering	5.190.728	2.750.961	4.882.285	8.665.270	10.805.089	8.279.687	25.077.397	23.757.534	23.684.693	17.321.000	7.286.542	1.024.818
3207	3207 - Ondernemersplanwedstrijd	1.000.000	700.000										
3208	3208 - Starterscheques		2.000.000	5.400.000									
3209	3209 - Gratis Starterscheques			9.800.000									
3210	32003210 - Interreg III - overdracht buitenlands beleid				235.154								
3211	32003211 - BEA / KMO - Portefeuille						11.000.000	5.000.000	33.080.000	34.580.000	33.080.000	37.080.000	38.080.000
3212	32003212 - EFRO cofinanciering - uitdagingen arbeidsmarkt					7.500.000			918.608				
3213	3213 - Afbetaling Vlaamse cofinanciering EFRO Urban II project autonoom gemeentebedrijf Ant.												
ESR	Omschrijving	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
3214	32003214 - Subsidie aan Vlaams kenniscentrum Water (VLAKWA)										925.000		863.698
3215	32003215 - Subsidie aan het MIC										1.416.000		

Middelen voor het Vlaams economisch instrumentarium binnen begroting

	32003217 – Uitbreiding KMO-P IC en advies loopbaanbeleid												2.000.000
3301	3301 - Steunpunt Economie	123.947	123.947	123.947	123.947	123.947							
3302	3302 - Regionale preventiecellen												
3303	3303 - ERSV - streekplatform- werking	757.840	618.138	650.185	832.154	900.000							
3304	3304 - SPRE	678.541	81.345	63.604									
3305	33003305 - Peterschapsprojecten	896.285	2.415.331	2.737.341	2.986.740	2.714.123	2.625.038	2.119.276	2.474.205	1.535.244	1.200.000	2.400.000	
3306	33003306 - initiatieven Bevorder- ing Ondernemerschap	818.385	702.523	1.100.167	3.315.557	1.779.775	3.246.228	1.484.170	5.471.757	2.272.550	4.523.000	24.186.962	5.854.952
4140	41404140 - Overdrachten aan IWT ter betaling van Vlaamse excellentiepolen (voorheen 3307)		30.000.000	16.901.500									
3308	3308 - TV Format			2.000.000									
3309	33003309 - Ondersteuning van Ondernemingsplanwedstrijden				600.000		1.985.000	140.000	140.000				
4101	41424101 - Aankoop onroerende goederen – Ruimtelijk econo- misch beleid												
4105	4105 - GIS-contracten							75.000					
4110	4110 - overdracht wedden en werkingskosten programmasecre- tariaat												
4140	41404140 - overdracht wedden en werkingskosten programma- secretariaat						1.813.248						
ESR	Omschrijving	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	41404145 – Transfer naar W&Z voor herallocatie ATAB												1.800.000
4141	41404141 - overdracht aan IWT ter uitvoering van het project Generaties								23.500.000				
4142	41424142 - Storting aan FIT ter												

Middelen voor het Vlaams economisch instrumentarium binnen begroting

	uitvoering van EFRO project												
4143	41404143 - overdrachten aan VITO-strategische ecologieprojecten											100.000	101.000
	41604101 – vergoeding aan VAF voor taken i.k.v. Screen Flanders												280.000
4312	41004312 - Storting aan de Vlaamse belastingdienst ter compensatie van de provincie								39.000.000				
4320	4320 - Centrummanagement		1.885			12.000							
4540	4540 - Storting aan FOD Economie voor Shanghai								2.200.000				
5001	5001 - Financiering van flexibele mechanismen		100.000	21.780		20.449			3.000.000				
5002	51225002 - Gebiedsgerichte partnerschappen / VREB	145.000	1.865.830	3.247.623	3.511.743	3.246.474	3.063.039			2.379.970	2.780.000	150.000	250.000
5101	5101 - Belastingvermindering PMV in het kader van de Winwinlening												
5102	5102 - Exploitatieverliezen WBF	2.766.407		2.199.703									
5112	51125112 - Investeringssteun - wet 31/12/1970 en decreet 15/12/1993	239.527.244	70.585.465	17.480.083	18.286.457	1.689.400	1.880.240						
5113	51125113 - Investeringssteun - wet 04/08/1978	87.365.894	53.435.017	40.540.860	7.167.040								
ESR	Omschrijving	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
5114	51125114 - Investeringssteun binnenscheepvaart - wet 04/08/1978		5.427.700	5.375.000									
5115	51125115 - Investeringssteun KMO's - decreet (GP's)		30.000.000	32.358.943	47.572.000	47.572.000	47.364.915	47.536.412	258.217				
5116	51125116 - Ecologiesteun			57.333.594	76.050.788	102.341.893	176.331.269	69.236.845	161.738.786	119.312.503	37.994.000	13.197.385	44.482.750
5117	51125117 - Investeringssteun - Strategisch a/ Onderneming - Decr.			13.088.791	10.552.004	81.747.028	24.400.650	28.330.293	45.963.943	39.431.323	87.851.000	29.716.611	41.039.668
5118	51125118 - Rentetoelagen als						555	32.250	291.430	175.693	2.433.000	3.300.050	4.591.980

Middelen voor het Vlaams economisch instrumentarium binnen begroting

	gevolg van hinder door openbare werken												
5119	51125119 - Ecologiesteun voor roetfilters						7.999.635	7.000.000					
5120	51125120 - Relancemaatregelen n.a.v. diverse herstructureringen											25.000.000	
	51125121 – ESKIMO – Stimuleren ESCO Markt												1.500.000
6102	63516102 - aanleg bedrijventerreinen en industriële sites	157.339	1.061.620	9.135.965	8.292.155	16.985.314	13.238.641	47.030.984	21.364.156	12.653.529	18.296.000	24.980.110	30.633.989
6142	61426142 - Kapitaaloverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep									6.600.000			
6142	61426142 - Verliesfinanciering waarborgregeling (groene waarborg)										3.000.000		
6301	63216301 - handelskernversterking in de gemeenten											13.000.000	
6101	61416101 - Aankoop onroerende goederen ter uitvoering van het REB (voorheen 71127112 en 41424101)								300.000		6.000.000		
ESR	Omschrijving	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
8101	81128101 - Screen Flanders - renteloze voorschotten op netto-ontvangsten (in 2012: 81818181)											5.000.000	5.000.000
8501	8501 - Talentenbank (deel VL aangewend op de 1203 en 5101)			10.000.000									280.000

Bron: Tabellen "Volume 15" als bijlage toegevoegd aan de jaarrekening van het hermesfonds voor de respectieve jaren (neergelegd bij het Rekenhof). 2013: aanvullingen info AO.

Noot: ESR codificatie van de basisallocaties bestond tot 2009 uit 4 cijfers, en vanaf 2010 uit 2 reeksen van 4 cijfers, waarvan de laatste 4 corresponderen met de 4 van de voorgaande jaren. Daarnaast werden aan sommige basisallocaties, andere codes toegekend tijdens de loop van de jaren. De gegevens in deze tabel werden gebundeld op de laatste 4 digits, over alle jaren heen.

Bijlage2: Vereffeningen op het Hermesfonds volgens ESR-uitvoeringsrekening, 2005-2013

ESR	Omschrijving	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1100	1100 - Storting ter dekking van provisie vakantiegeld ex-Vlao						397.240			
1201	12111201 - Werkingsuitgaven - Beheersvergoedingen derden	1.530.556	1.282.743	1.063.629	1.038.308	1.502.012	1.281.453	2.252.000	1.522.906	2.784.000
1202	12111202 - Overheidsopdrachten beleidsgericht onderzoek en beleidsinitiatieven	99.836	323.604	47.321	275.503		508.902	606.000	503.408	706.000
1203	1203 - Beheersvergoeding PMV in kader van Winwinlening					102.932	106.572	186.000	155.373	160.000
1204	12111204 - Convenant Flanders DS, FFI en Ond. Plan. Wedstrijd					450.000	500.000	450.000	500.000	456.000
1205	12111205 - KMO IT						388.879	778.000	686.455	
1206	12111206 - Bevorder. Ondernemerschap – mediaoproep							863.000	899.995	489.000
1207	12111207 - Ondersteuning van Ondernemingsplanwedstrijden							392.000	424.500	400.000
1208	12111208 – Bevorderen ondernemerschap								210.401	410.000
1209	12111209 - Peterschapsprojecten via bestek								1.231.209	2.005.000
1210	12111210 - Dienstverlening voor internationale groei									315.000
1211	1211 - Werkingskosten Waarborgfonds (WBF)								91.658	280.000
1220	1220 - Studie duurzaam ondernemen	60.403								
1223	12211223 - Middelen financiële opdrachten samenwerkingsovereenkomst met POM's							40.000	15.091	11.000
3001	30013001 – Projecten rond het NIB		232.110						1.287.023	3.185.000
3001	31323001 - Economisch Overheidsinitiatief	289.043		165.000	359.058	112.200				
3002	31323002 - Initiatieven Bevordering Ondernemerschap onderwijs	165.535	252.434	1.029.829	374.380	782.935	860.364	496.000	235.422	91.000
3003	31323003 - Subsidies Design Vlaanderen					63.436	131.914	96.000	93.941	94.000

Middelen voor het Vlaams economisch instrumentarium binnen begroting

3003	31333003 - Demonstratie-projecten Flanders Care								221.702	790.000
3104	3104 - Beëindiging binnenvaart									
ESR	Omschrijving	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
3201	3201 - Opleidingscheques	24.257.820	2.725.395	10.200						
3202	3202 - Adviespremies / Adviescheques	9.080.882	5.478.090	331.470	10.590					
3203	32003203 - project ondernemingsvriendelijke gemeente	397.294	148.795	1.857	389.336	463.076	401.058	635.000	1.106.549	1.019.000
3204	32003204 - Business Angels Networks (BAN's)	310.130	214.645	288.934	363.024	210.581	387.454	277.000	325.600	308.000
3205	3205 - ICT Plan KMO									
3206	32003206 - EFRO Vlaamse Cofinanciering	3.052.903	5.069.854	9.531.663	6.974.509	14.425.362	15.198.741	16.024.000	18.814.371	13.266.000
3207	3207 - Ondernemersplanwedstrijd	100.000								
3208	3208 - Starterscheques	2.236.256	3.398.813	57.788	4.545					
3209	3209 - Gratis Starterscheques	1.341.769								
3210	32003210 - Interreg III - overdracht buitenlands beleid	191.419	282.880	57.332	78.385		97.553			
3211	32003211 - BEA / KMO - Portefeuille		530.804	9.033.534	7.926.978	21.946.158	34.609.568	31.175.000	32.888.658	34.706.000
3212	32003212 - EFRO cofinanciering - uitdagingen arbeidsmarkt		3.490.165				42.746	495.144	140.000	
3213	3213 - Afbetaling Vlaamse cofinanciering EFRO Urban II project autonoom gemeentebedrijf Ant.						844.967	1.615.110		
3214	32003214 - Subsidie aan Vlaams kenniscentrum Water (VLAKWA)							425.000	318.750	181.000
3215	32003215 - Subsidie aan het MIC								472.000	472.000
3301	3301 - Steunpunt Economie	150.991	123.947	122.956						
3302	3302 - Regionale preventiecellen									
3303	3303 - ERSV - streekplatformwerking	1.029.190	932.779	50.000	98.685					
3304	3304 - SPRE	118.954								
3305	33003305 - Peterschapsprojecten	1.589.725	2.501.292	1.927.147	2.030.122	1.594.559	2.008.227	1.334.000	793.613	614.000
3306	33003306 - Initiatieven Bevordering Ondernemerschap	162.339	1.623.337	1.548.119	1.679.118	1.775.136	3.060.559	3.578.000	3.746.293	8.935.000

Middelen voor het Vlaams economisch instrumentarium binnen begroting

4140	41404140 - Overdrachten aan IWT ter betaling van Vlaamse excellentiepolen (voorheen 3307)	10.910.802	4.352.330	6.884.457	5.107.580	3.604.213	1.006.350	511.000		
3308	3308 - TV Format	400.000	1.156.131							
ESR	Omschrijving	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
3309	33003309 - Ondersteuning van Ondernemingsplanwedstrijden		492.000	391.191	594.000	655.000	419.000		10.000	
4101	41424101 - Aankoop onroerende goederen – Ruimtelijk economisch beleid									
4105	4105 - GIS-contracten									
4110	4110 - overdracht wedden en werkingskosten programmasecretariaat				2.814.000					
4140	41404140 - overdracht wedden en werkingskosten programmasecretariaat									
4141	41404141 - overdracht aan IWT ter uitvoering van het project Generaties						5.737.230	5.456.000	3.923.214	3.435.000
4142	41424142 - Storting aan FIT ter uitvoering van EFRO project							25.000	99.881	52.000
4143	41404143 - overdrachten aan VITO-strategische ecologieprojecten								100.000	101.000
	41604101 – vergoeding aan VAF voor taken i.k.v. Screen Flanders									280.000
4312	41004312 - Storting aan de Vlaamse belastingdienst ter compensatie van de provincie					39.000.000				
4320	4320 - Centrummanagement	160.386	90.000							
4540	4540 - Storting aan FOD Economie voor Shanghai					1.320.000	880.000			
5001	5001 - Financiering van flexibele mechanismen	38.155	76.787							
5002	51225002 - Gebiedsgerichte partnerschappen / VREB	1.480.376	1.837.470	1.742.682	2.889.135	2.289.681	1.496.460	3.212.000	1.210.480	2.799.000
5101	5101 - Belastingvermindering PMV in het kader van de Winwinlening				100.000	279.991	440.879			
5102	5102 - Exploitatieverliezen WBF									
5112	51125112 - Investeringssteun - wet 31/12/1970 en decreet 15/12/1993	58.441.114	75.668.332	25.775.991	24.519.733	2.023.387	1.323.009	35.000	36.300	
5113	51125113 - Investeringssteun - wet 04/08/1978	60.653.811	57.555.140	15.612.985	6.496.115	460.880	954.288	10.000		

Middelen voor het Vlaams economisch instrumentarium binnen begroting

5114	51125114 - Investeringssteun binnenscheepvaart - wet 04/08/1978	1.906.027	3.000.699	1.988.200	395.340					
ESR	Omschrijving	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
5115	51125115 - Investeringssteun KMO's - decreet (GP's)	19.320.633	33.190.221	29.946.825	35.247.174	33.371.138	16.360.704	9.441.000	11.056.042	6.193.000
5116	51125116 - Ecologiesteun	24.645.990	58.018.949	71.582.067	70.211.736	58.232.311	96.464.000	73.574.000	36.422.858	26.421.000
5117	51125117 - Investeringssteun - Strategisch a/ Onderneming - Decr.	3.943.705	20.492.440	22.463.811	27.376.546	33.510.886	33.546.468	33.104.000	28.867.282	23.615.000
5118	51125118 - Rentetoelagen als gevolg van hinder door openbare werken			555.000	2.000	69.509	122.305	1.799.000	3.272.046	4.873.000
5119	51125119 - Ecologiesteun voor roetfilters			2.050.620	994.215					
5120	51125120 - Relancemaatregelen n.a.v. diverse herstructureringen									
6102	63516102 - aanleg bedrijventerreinen en industriële sites		5.351.944	11.830.681	12.406.375	22.645.853	8.862.384	10.665.000	11.882.846	16.826.000
6142	61426142 - Kapitaaloverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep						6.600.000			
6142	61426142 - Verliesfinanciering waarborgregeling (groene waarborg)									
6301	63216301 - handelskernversterking in de gemeenten									
6101	61416101 - Aankoop onroerende goederen ter uitvoering van het REB (voorheen 71127112 en 41424101)							36.000	6.000.000	
8101	81128101 - Screen Flanders - renteloze voorschotten op netto-ontvangsten (in 2012: 81818181)									1.377.000
8501	8501 - Talentenbank (deel VL aangewend op de 1203 en 5101)									

Bron: zie Bijlage 1

Bijlage3: Balans en resultatenrekening Hermesfonds, 2002-2012

Balans

	Jaar	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Activa												
Vaste activa									2.083	2.052		
Vlottende activa		89.018	115.886	78.521	56.319	52.032	134.920	160.391	150.662	139.340	203.004	64.109
Vorderingen > 1 jaar		5.277	5.277	5.277								
Vorderingen < 1jaar		22.737	15.777	16.843	13.624	15.811	154.629	160.391	141.629	126.245	203.004	36.362
Liquide middelen		61.004	94.832	56.401	42.695	36.221	-19.709		9.032	13.095		27.528
Overlopende rekeningen												220
Passiva												
Eigen Vermogen		73.895	100.986	61.378	41.138	37.544	120.205	139.800	138.527	131.935	189.744	35.213
Reserves											3.828	3.828
Overgedragen resultaat		73.895	100.986	61.378	41.138	37.544	120.205	139.800	138.527	131.935	185.916	313.86
Vreemd Vermogen		15.122	14.900	17.143	15.181	14.488	14.715	205.91	142.17	9.458	13.260	28.896
Voorzienen/uitgestelde belastingen		14.273	14.273	14.273	14.090	14.055	14.055	140.55	186	0	0	22.875
Schulden <1jaar		557	267	2.870	1.091	432	660	6.536	13.979	9.290	13.260	3.775
Overlopende rekeningen		292	360	0	0	1	0	0	51	168	0	22.46
Totaal		89.018	115.886	78.521	56.319	52.032	134.920	160.391	152.744	141.393	203.004	64.109

Resultatenrekening

Jaar	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Operationele opbrengsten	177.880	183.655	172.709	220.899	293.757	300.659	230.413	237.074	229.207	256.498	39.709
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	170.091	177.139	169.486	215.913	289.427	290.713	223.076	228.521	222.312	238.312	19.576
Andere operationele opbrengsten	7.789	6.516	3.223	4.986	4.330	9.946	7.337	8.553	6.895	18.186	20.133
Operationele kosten	254.995	195.564	212.316	241.143	298.114	218.006	210.824	243.765	235.989	197.974	194.239
Diverse diensten en goederen Waardeverminderingen op voorraden, bestellingen in uitvoering...	1.858	4.281	3.938	1.691	1.606	1.111	1.312	2.766	1.735	2.854	2.023
Voorzieningen					-36			-37	30	30	22.875
Inkomensoverdrachten	243.503	190.976	208.375	231.465	288.207	216.479	209.342	240.277	234.187	194.682	167.569
Andere operationele kosten	9.634	307	3	7.987	8.336	416	170	729	37	438	1.772
Operationeel Resultaat	-77.115	-11.909	-39.607	-20.244	-4.357	82.653	19.589	-6.691	-6.782	58.524	-154.530
Financiële opbrengsten	2	0			10	9	8	10	6	3	4
Financiële kosten	1	39.000	1		1	1	2	3	3	3	3
Financieel Resultaat	1	-39.000	-1		9	8	6	7	3	0	1
Uitzonderlijke opbrengsten	0	0	0	4	754	0		21	186	36	0
Uitzonderlijke kosten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	750	0
Uitzonderlijk Resultaat	0	0	0	4	754	0	0	21	186	-714	0
Resultaat van het boekjaar (verlies (-))	-77.114	27.090	-39.608	-20.240	-3.595	82.662	19.595	-6.663	-6.592	57.810	-154.531